

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені
Павла Тичини

КУРСОВІ РОБОТИ З ПСИХОЛОГІЇ

Навчально-методичний посібник

Умань
Візаві
2020

УДК 378.147.091.33-028.42(075.8)

К-93

Рецензенти:

Якимчук Б.А. кандидат психологічних наук, професор кафедри психології, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Шулдик Г.О. кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Гриньова Н.В. кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано Вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 1 від 20 серпня 2020 року)

К-93

Курсові роботи з психології : навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини / уклад.: Л.А.Данилевич, С.Ю.Діхтяренко. – Вид. 2-ге, допов. – Умань : Візаві, 2020. – 107 с.

У навчально-методичному посібнику розглядаються основні вимоги і методичні поради щодо підготовки курсових робіт з психології студентами, які вивчають психологічні дисципліни. Методика підготовки курсових робіт з психології розкрита як у системі організації науково-дослідної роботи педагогічного університету, так і на рівні індивідуальної роботи студента. Питання захисту курсових робіт з психології викладені відповідно до освітніх вимог у ЗВО.

Адресується студентам, викладачам вищих навчальних закладів.

УДК 378.147.091.33-028.42(075.8)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Науково-дослідна робота студентів-психологів.....	6
Курсова робота: загальна характеристика.....	8
Зміст, структура та орієнтовний обсяг роботи.....	9
Основні вимоги до курсової роботи з психології.....	10
Етапи підготовки над курсової роботи.....	11
Вибір та обґрунтування теми курсової роботи з психології.....	13
Вступ. Постановка мети та завдань дослідження.....	16
Аналіз психолого-педагогічної літератури	23
Робота над 1 розділом (теоретична частина).....	30
Робота над 2 розділом (методика та організація дослідження)	33
Статистична обробка та якісний аналіз отриманих результатів	40
Завершальний етап роботи над курсовою роботою. Висновки..	44
Оформлення додатків.....	46
Керівництво курсовою роботою викладачами кафедри.....	47
Захист курсової роботи з психології.....	49
ДОДАТКИ	
Додаток А. Орієнтовна тематика курсових робіт та література до різних напрямків психологічних досліджень.....	51
Додаток Б. Орієнтовний план роботи над курсовою роботою..	83
Додаток В. Зразок завдання курсової роботи.....	84
Додаток Г. Зразок вступу.....	85
Додаток Д. Зразок оформлення результатів дослідження.....	87
Додаток Ж. Зразок титульної сторінки та Змісту.....	91
Додаток З. Оформлення бібліографії.....	93
Додаток К. Зразки оформлення посилань на літературу.....	103
Додаток Л. Критерії оцінювання видів наукової діяльності при виконанні курсової роботи.....	104
Список рекомендованої літератури.....	106

ВСТУП

Одним із пріоритетних завдань вищої школи є розвиток дослідницько-пізнавальної активності студентів психолого-педагогічних спеціальностей, формування наукового підходу до оцінки психічних явищ, вміння працювати творчо, постійно поповнювати і вдосконалювати свої знання з основ психологічних наук.

Методологія психології являє собою багаторівневу систему взаємопов'язаних знань. Поглиблений науковий розвиток у студентів певного рівня знань з методології стає дійсним, може сформуватися лише при умові проведення практичної психодіагностичної роботи в реальних умовах майбутнього професійного середовища, дотримання єдності дослідження логічного зв'язку теоретичного знання з основними практичними розробками інших рівнів.

Незважаючи на велику кількість об'єктів психолого-педагогічних досліджень, їх різноманітність за метою та способів реалізації, існують основні методологічні положення, методи, прийоми, справедливі для всієї множини наукових робіт і, зокрема, для курсових робіт з психологічних дисциплін.

Мета дослідження, будучи елементом курсової (наукової) роботи, слугує головним орієнтиром методологічної рефлексії дослідника і в об'ємі здійснюваної наукової роботи носить поліфункціональний характер щодо критеріїв необхідності та достатності здійснюваної наукової, теоретичної та емпіричної дії; повноти та правильності, рівня, якості, новизни, практичної значущості самого дослідження; правильності вибору об'єкта та предмета дослідження, адекватності постановки завдань згідно мети дослідження, а також, практичного використання його результатів.

В даних рекомендаціях зроблена спроба дати уявлення про методику та технологію організації психологічного дослідження, логіку постановки проблеми, мети, завдань, способів обробки та інтерпретації результатів тощо. Розглядаючи послідовність елементів

науково-прикладного дослідження, ми свідомо глибоко не торкнулись таких питань, як розробка методики, підбір методів дослідження тощо, оскільки з цими питаннями студенти знайомляться в процесі вивчення курсів «Загальна психологія», «Вікова та педагогічна психологія», «Основи наукових досліджень», «Основи психодіагностики» тощо.

Вимоги до написання курсової роботи в навчально-методичному посібнику розроблено відповідно до «Положення про курсові роботи в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» від 26 квітня 2016 р., протокол № 10.

Науково-дослідна робота студентів-психологів

Курсові роботи з психологічних дисциплін являють собою один з важливих видів навчальної та науково-дослідної роботи. Вперше студенти залучаються до самостійної наукової праці, яка є ефективним засобом удосконалення практичної підготовки учителя-предметника та психолога. Робота студента над курсовою роботою передбачає поглиблене вивчення психологічної теорії, приведення в систему раніше набутих знань і доповнення їх в процесі практичного вирішення поставленої проблеми, формування і розвиток навичок дослідження, експериментування, виконання ролі дослідника тощо.

Науково-дослідна робота в системі навчального процесу сприяє формуванню у студентів інтелектуальних якостей, розвиває ментальні властивості особистості, необхідні майбутньому фахівцеві. Вона виховує у студентів навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи, випробовує його наукові можливості, перевіряє волю, дисциплінованість, вміння долати перешкоди та досягати поставленої мети.

Під час науково-дослідної роботи студенти-психологи мають змогу вдосконалити свої наукові здібності. Вони вивчають, аналізують літературні джерела, знайомляться з проведеними дослідженнями психологів та з різними підходами до дослідження психологічних явищ, звертаються до відповідних довідників і словників, проводять самостійно різні психодіагностичні методики та обробляють зібрані дані. Все це сприяє глибокому осмисленню змісту психологічних явищ і властивостей, виробляє в студентів цілеспрямованість у здобутті знань, самостійність мислення.

Отже, науково-дослідна робота здійснює і виховний вплив на студентів, сприяючи формуванню і розвитку необхідних вольових, моральних, інтелектуальних, креативних якостей особистості.

Організація і методика науково-дослідної роботи студентів мають бути підпорядковані певним вимогам:

1) розвиток пізнавальної мотивації, установки у студентів на пізнання нового. Для цілеспрямованої діяльності необхідною є установка — готовність до певної активності, виникнення якої безпосередньо залежить від наявності в людини потреби (наприклад, спробувати знайти відповідь на проблемне запитання) і від об'єктивної ситуації задоволення цієї потреби. Пізнавальна мотивація впливає на характер і результати діяльності студентів, сприяє підвищенню ефективності дій, активізує мислення, пам'ять, робить сприйняття точнішим, уважнішим, спрямованим на об'єкт пізнання. Тому студент повинен виробити в собі внутрішню потребу в постійній пізнавальній діяльності;

2) систематичність і безперервність. Тривала перерва у роботі з науковим матеріалом негативно впливає на засвоєння та усвідомлення інформації, спричиняє втрату логічного зв'язку з раніше прочитаним. Не систематичність роботи унеможлиблює досягнення запланованих результатів дослідження. Тому студент повинен звикнути працювати над дослідженням постійно;

3) послідовність у роботі означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. Не закінчивши вивчення однієї книги, не можна братися за іншу, далі за третю. Розкиданість і безсистемність читання породжують поверховість знань, утруднює запам'ятовування прочитаного. При читанні статей, монографій, підручників, навчальних посібників не повинно залишатися нічого нез'ясованого. Не розібравшись хоча б в одному елементі системи міркувань автора книги, студент не зможе надалі повноцінно опрацювати новий науковий матеріал;

4) планування роботи над курсовою роботою, раціональне використання часу, самоконтроль етапів виконання завдань. Чіткий план допоможе раціонально структурувати послідовність роботи, зосередитися на найсуттєвіших питаннях;

5) використання відповідних методів, способів (стратегій) і прийомів роботи. Студентам необхідні вміння правильно працювати з науковою літературою, користуватися різними джерелами інформації

(бібліотека, індивідуальні консультації, інтернет-послуги), виконувати статистичну обробку та якісний аналіз результатів дослідження, робити узагальнення та висновки;

б) розвиток прагнення виконувати свою роботу досконало, якнайкраще. Прагнення до досконалості є важливою якістю творчої особистості, яка звертає увагу на кожну деталь в роботі, готова досягти високих результатів, до творчої праці.

Курсова робота з психології: загальна характеристика.

У навчального процесу у вищих навчальних закладах України говориться про те, що курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Тематика курсових робіт має відповідати завданням психологічних дисциплін і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Наприклад, на другому курсі стаціонарної/заочної форми навчання студенти пишуть курсові роботи з психології, використовуючи знання із вивчених на 1 та 2 курсах: загальної, вікової та педагогічної психології, основ наукових досліджень, на 3 курсі – використовуючи знання з соціальної психології, методики роботи психолога тощо. Курсові роботи з психодіагностики теж мають свою специфіку, оскільки для їх написання використовують знання з курсу «Основи психодіагностики».

Загалом курсова робота допомагає студентові систематизувати отримані теоретичні знання з вивченої дисципліни, перевірити якість цих знань; оволодіти первинними навичками проведення сучасних досліджень. Уже на цій першій творчій спробі можна виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити; вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні джерела; здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції і

рекомендації з предмета дослідження. Виконання курсової роботи дає можливість студентам формувати вміння правильно організувати свою дослідницьку роботу та оформити її результати.

До **курс**ових робіт висуваються такі основні вимоги:

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану певної галузі науки та перспективам розвитку;
- вивчення та критичний аналіз монографічних і періодичних видань з теми;
- вивчення та характеристика досліджуваної проблеми, її сучасного стану та найновіших досліджень у відповідній галузі психології;
- чітка характеристика предмета, мети і методів дослідження, опис та аналіз проведених автором досліджень;
- статистична обробка та якісний аналіз результатів, їх інтерпретація, висновки, практичні рекомендації.

Курсова робота як самостійне навчально-наукове дослідження має виявити рівень загально-наукової та спеціальної підготовки студента, його здатність застосовувати отримані знання під час вирішення конкретних проблем, його здатність до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми дослідження.

Зміст, структура та орієнтовний обсяг роботи

Зміст курсової роботи повинен в повному обсязі розкрити обрану тему на основі загальних наукових знань та сучасних досліджень у відповідній галузі психології. Враховується культура мови написаної роботи, яка виконується українською мовою. Російська, англійська та інші мови допускаються лише у списку використаної літератури та в опитувальниках, що подаються в додатках роботи. Зміст повинен бути логічним грамотно викладеним; висновки мають ґрунтуватися на достатній кількості опрацьованого фактичного матеріалу.

Курсова робота, як правило, складається з:

- **вступу** (обсяг = приблизно 9-12 % тексту) – 3-5 ст.;

- *двох основних розділів* (обсяг = приблизно 78-80%) - 30-35 ст.;
- *висновків* (обсяг = приблизно 6-7%) – 1-2 ст.;
- *списку використаних джерел* – не менше 25 найменувань;
- *додатків*.

Загальний обсяг курсової роботи 30 друкованих сторінок без літератури та додатків.

Обсяг курсової роботи щодо структурних складових може бути іншим, адже запропонований вище % обсягу є орієнтовним. Важливим є дотримання співвідношення теоретичної і практичної частин курсової роботи - 50% на 50%.

Робота в цілому повинна бути підпорядкована розкриттю вибраної теми, зокрема, актуальності проблеми, мети і завдань.

Основні вимоги до курсової роботи

Курсову роботу оформляють на аркушах формату А4 (210x297). Матеріали курсової виконуються за допомогою комп'ютерної техніки або написані від руки з однієї сторони аркуша білого паперу. Якщо робота написана від руки, то щільність тексту повинна максимально наближатися до щільності машинописного тексту (30 рядків на сторінку).

Курсові роботи пишуться державною мовою (українською), за винятком списку використаних джерел, де використана література записується так, як була видана, наприклад, російською, англійською, німецькою та іншими мовами.

Курсова робота оформляється **титульною сторінкою**, де зазначається назва навчального закладу, назва факультету, кафедра, тема, прізвище, ім'я та по-батькові студента, група, курс, спеціальність, прізвище та ініціали наукового керівника, календарний рік написання роботи та місто (див.: Додаток Ж. Зразок титульної сторінки).

На наступній сторінці подається **зміст** (складний план) курсової роботи, який відображає її структуру (розділи та їх частини), з позначанням сторінок (див.: Додаток Ж. Зразок Змісту).

Кожна частина курсової роботи (зміст, розділи, питання до розділів, вступ та інше) починається з нової сторінки. Всі розділи і підрозділи, що є у плані, мають бути виділені в тексті **заголовками** та **підзаголовками**.

Текст курсової роботи друкується через 1,5 інтервали (міжрядковий) на одній стороні аркуша; шрифт Time New Roman, розмір символів – 14. Параметри сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм.

Проставляння нумерації сторінок починається з **Вступу** з 3 сторінки, номер сторінки ставиться зверху в правому куті (тільки цифра). Усі сторінки, в тому числі і додатки, входять у загальний перелік роботи.

Цитати та посилання необхідно оформляти відповідно до зразка (див.: Додаток К).

Етапи підготовки курсової роботи з психології

Алгоритм написання курсової роботи дисциплінує виконавця, лімітує термін, відведений на вибір теми, підбір та аналіз літератури з теми дослідження, написання, оформлення і захист роботи.

Окремі етапи алгоритму та їх зміст представлені на схемі.

Розділ I	<p>1.1. Вибір теми дослідження.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>1.2. Визначення проблеми дослідження</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>1.3. Обґрунтування об'єкту дослідження.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>1.4. Обґрунтування предмету дослідження.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>1.5. Постановка мети дослідження.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>1.6. Постановка завдань дослідження.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>1.7. Підбір методів дослідження</p>
Розділ II	<p>2.1. Розробка програми та методики експериментального дослідження.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>2.2.1. Встановлення загальних характеристик (параметрів) об'єкту дослідження. Проведення методики експериментального дослідження.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>2.2.2. Аналіз результатів дослідження. Виявлення індивідуальних характеристик (параметрів) об'єкту дослідження.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>2.2.3. Формування висновків та рекомендацій за результатами досліджень.</p>

Схема № 1. Змістовий алгоритм поділу роботи на окремі розділи.

Послідовність етапів виконання курсового дослідження з психології може бути представлена у вигляді нижче наведеного алгоритму:

1. Обґрунтування теми, вибір об'єкта, предмета, постановка мети дослідження та завдань.
2. Виконання огляду літератури, визначення стану питання та постановка завдань дослідження.

3. Розробка гіпотези та теоретичних передумов дослідження.
4. Розробка програми та методики експериментального дослідження.
5. Проведення експериментального дослідження.
6. Обробка даних, аналіз результатів дослідження. Висновки.

При цьому необхідно відмітити те, що даний алгоритм є найбільш вживаним при організації та проведенні теоретико-експериментальних досліджень, одним з видів якого є курсова робота, що передбачає вивчення теоретичних джерел, розробку, проведення експериментального дослідження та його аналіз.

Вибір та обґрунтування теми курсової роботи з психології.

Теми курсових робіт, які запропоновані студентам до виконання, виходячи з аналізу стану наукових проблем, являють собою окремі питання або аспекти цілісної проблеми психологічної науки. Результати досліджень з певної курсової роботи повинні відповідати на більш конкретне питання, порівняно з результатами дисертаційних досліджень.

Самостійна діяльність студентів передбачає засвоєння теоретичних основ різних галузей психології, які вивчаються на 1-2 курсах, спрямована на узагальнення, поглиблення знань та практичну реалізацію умінь і навичок у ході виконання курсових робіт на 2-4 курсах.

Складаючи тематику курсових робіт, викладачі враховують наявність елементів невизначеності, яку студенти повинні подолати самостійно, отримуючи необхідні додаткові знання з рекомендованої літератури.

Кращим студентам пропонуються оригінальні ускладнені теми з елементами самостійного дослідження, пов'язаного з науковим напрямом кафедри чи окремих викладачів, що керують курсовою

роботою. Захист таких робіт проходить, як правило, у вигляді доповіді на студентській науковій конференції.

Тематика курсових робіт, яка розроблена викладачем і пропонується студентам до виконання, визначена на основі аналізу проблем, що виникли в ході розвитку пізнання сутності психологічної реальності.

Виникаючи в формі суперечливої ситуації, виступаючи у вигляді протилежних суджень в поясненні певних явищ, об'єктів, процесів, наукова проблема потребує адекватної теорії для її вирішення. Зміст теми має бути розкритим на основі відповідних психологічних теорій, які студент засвоює при вивченні основ психологічної науки протягом першого та другого курсів.

Будучи складним комплексом питань, спрямованих на подолання існуючих протиріч, наукова проблема може бути вирішена тільки шляхом проведення наукового дослідження (теоретичного та експериментального). В ході підбору відповідного теоретичного та діагностичного матеріалу, студент має можливість формувати практичні навички застосування отриманих знань на заняттях, в ході проходження практики у школі у власній науково-дослідній роботі.

На основі усвідомлення та постановки проблеми дослідження, виходячи з результатів основних найбільш типових протиріч між існуючою теорією та реальним станом практики, формулюється наукова проблема та проблемні питання.

Тема дослідження	Відображає основний зміст (проблему чи питання) наукової роботи та визначається її кінцевим результатом.
↓	
Мета дослідження	Вказує на кінцевий результат роботи, об'єкт дослідження та шляхи досягнення кінцевого результату.
↓	
Завдання дослідження	Формулюються на основі аналізу вивчення об'єкта та поставленої

↓	мети і представляють собою етапи вирішення поставленої мети.
Програма дослідження	Представляє собою розроблений план дослідження, що презентує його логічну послідовність. Кожен з пунктів програми відображає зміст дослідження.
↓	
Методика дослідження	Демонструє те, як (яким способом, шляхом, якими прийомами) слід реалізовувати рішення завдань дослідження в кожному з пунктів програми.
↓	
Результати дослідження	Містять узагальнення отриманих результатів дослідження та основних закономірностей досліджуваних явищ, процесів, зокрема нових – раніше невідомих.
↓	
Висновок та рекомендації	Містять основні найбільш значущі результати проведеного дослідження. Рекомендації вказують на шляхи, методи, форми практичного використання результатів.

Схема № 2. Основні змістовні елементи структури науково-прикладного дослідження.

Для практичного вирішення поставленої таким чином проблеми розробляється її структура – сукупність всіх (часткових завдань) проблем більш низького рангу, які входять до її складу, та представляється у вигляді структури плану наукових досліджень (див. схему № 2), де виокремлюються тема дослідження і окремі його питання.

Кожна наукова проблема знаходить своє відображення в конкретних темах наукового дослідження.

При виборі теми дослідження необхідно керуватись наступними положеннями:

- 1) актуальність теми;

- 2) новизна теми;
- 3) ефективність її виконання;
- 4) можливість завершення та апробації результатів дослідження;
- 5) наявність умов та технічних засобів для вирішення задач дослідження;
- 6) наявність відповідних методик дослідження, або можливість розробки нових.

Стратегія дослідження вказує на основні принципи та моменти зміни існуючого або розробки нового знання.

Тактика дослідження визначає головні, відомі в науці теоретичні та методичні положення, виходячи з яких слід розробляти теоретичні передумови дослідження, як засіб підвищення практичної ефективності результатів самого дослідження.

Тематика курсових робіт щорічно коригується з урахуванням набутого на кафедрах досвіду і рекомендацій комісій по захисту, затверджених на засіданні кафедрі психології.

Від того, наскільки правильною та логічно продуманою є структура курсової роботи залежить успіх розкриття теми. Дослідники вважають, що уточнення структури може тривати протягом усієї роботи над дослідженням, що свідчить про складність та важливість цієї частини роботи.

Вступ. Постановка мети дослідження.

У курсовій роботі з психології вступ займає 3-5 сторінок. Він має надзвичайно важливе значення, оскільки в ньому визначають весь хід роботи. Вступ має чітку структуру: починається з актуальності теми (довести важливість вивчення даної проблеми), об'єкту, предмету, мети, гіпотези, завдань і завершується переліком методів, які використовуються в курсовій роботі. У вступі також мають бути відображені питання про те, що недостатньо вивчене в даній темі, а

також вказують прізвища вчених та напрямки їх теоретично-експериментальних розробок.

Після заголовка – **Вступ** - з абзацу жирним шрифтом пишуть: **Актуальність дослідження.** Продовжуючи абзац слід написати, чому, на думку автора, вибрана тема є актуальною. Після цього перераховуються ті теоретичні напрямки та експериментальні висновки, які зроблені вченими психологічної науки (1-2 ст.). В кінці аналізу окреслюється той аспект проблеми, що недостатньо вивчений і зумовив вибір вибраної теми. По тому доцільно сформулювати **об`єкт і предмет** дослідження та визначити його **мету**. Після слів **об`єкт, предмет, мета**, кожне з яких пишеться з абзацу жирним шрифтом, ставиться знак тире і в одному – двох реченнях розкривається зміст.

Об`єкт дослідження – частина об`єктивної реальності, яка на даному етапі стає предметом практичної та теоретичної діяльності особистості.

Предмет дослідження – елемент об`єкту дослідження, який включає в себе сукупність властивостей та відношень об`єкта, опосередкованих людиною (суб`єктом) в процесі дослідження з певною метою і в нових умовах. Предметом дослідження є та вузька, чітко окреслена частина психологічної реальності, яку дослідник може безпосередньо дослідити. *Наприклад.*

Якщо темою курсової роботи є «*Дослідження оперативної пам`яті у дітей третього класу на уроках математики*», доцільно буде розглядати проблему пам`яті у контексті розвитку даного психічного процесу у молодшому шкільному віці, а не у контексті життєвого шляху особистості. Отже, об`єктом та предметом дослідження даної теми можуть бути, наприклад:

Об`єкт дослідження – *розвиток пам`яті в період зрілого дитинства.*

Предмет дослідження – *особливості оперативної пам`яті дітей молодшого шкільного віку на уроках математики.*

Приклад написання *Вступу* див. Додаток Г.

Наступним кроком після обґрунтування теми дослідження є постановка *мети* дослідження, яка є центральним елементом структури та важливим методологічним інструментом дослідження.

Постановка *мети* дослідження здійснюється в результаті виконання першого етапу дослідження – *обґрунтування теми, вибір об'єкта та мети дослідження*. Між цими компонентами та темою курсової роботи існують системні логічні зв'язки.

Взаємозв'язок мети з основними елементами структури дослідження та їх зміст показані на схемі № 3.

Зі схеми № 3 видно, що тема дослідження витікає з проблеми дослідження, а його мета визначається конкретним завданням або питанням проблеми.

Проблема дослідження характеризує проблемну ситуацію, яка відображає протиріччя між типовим станом об'єкта дослідження в реальній практиці з вимогами суспільства, до його більш ефективного функціонування.

Схема № 3. Структурна схема рівнів наукового дослідження.

Таким чином, мета базується, в свою чергу, на основі завдань розвитку психологічної науки, які поставлені в проблемі, але відрізняється від них конкретизацією об'єкта вивчення і дозволяє на основі уточнення його головних сторін та відношень через предмети дослідження переходити до завдань дослідження.

Результатом виконання першого етапу курсової роботи є обґрунтування теми, об'єкту та постановка мети дослідження. Формулювання теми та мети дослідження мають два співпадаючих структурних елементи: об'єкт дослідження та кінцевий результат. При цьому мета містить в собі і третій елемент (шлях досягнення кінцевого результату), який відсутній в формулюванні теми. Сутність вказаних елементів формується шляхом опосередкування змісту відомих елементів наукового дослідження.

Кінцевий результат або мета дослідження відображає позитивний ефект, який формується на двох рівнях: перший - у вигляді суспільної користі; другий – конкретної користі, яка відноситься до основного предмету дослідження.

Шлях дослідження конкретного результату полягає в гіпотетичному передбаченні конкретного позитивного результату, який відноситься до основного предмету дослідження, і є метою дослідження курсової роботи.

На основі ознайомлення з літературою з даної проблеми та на основі певного уявлення про результат дослідження можна сформулювати *мету*.

Оскільки курсова робота з психології спрямована на виявлення часткових характеристик відомих фактів, то змоделювати результат в цілому не так уже й важко.

Це також необхідно для того, щоб сконцентрувати зусилля на дослідженні тих фактів, які гіпотетично є найбільш значимими в досліджуваній проблемі і не відволікатись на другорядне. А також, вірно сформульована гіпотеза дозволяє вибрати адекватні методи дослідження.

Результатом проведеного підсумку дослідження може бути підтвердження або не підтвердження гіпотези. Підтверджена гіпотеза показує, що теоретичний аналіз проблеми зроблений вірно. Дослідження може виявити деталі, які не були передбачені гіпотезою. Аналіз цих деталей є необхідною частиною дослідження. Він дозволяє сформулювати цікаві висновки і нові гіпотези, які можна буде перевірити, працюючи над дипломною роботою в майбутньому, а в майбутньому над кандидатською дисертацією.

Якщо гіпотеза не підтвердилась, або підтвердилась частково, це також результат, який має певну цінність. В науці негативний результат – це також результат. Він дозволяє побудувати нову модель досліджуваного явища, висунути нові гіпотези і провести нові дослідження, які вже дадуть остаточні відповіді на поставлені питання.

Але, оскільки завдання, що стоять перед курсовою роботою, досить обмежені, то не підтвердження гіпотези можливе у виняткових випадках.

Після формулювання *теми* та *мети* дослідження, які документально оформляються у **Вступі** роботи, приступають до виконання наступного етапу наукового дослідження – встановлення основних найбільш типових протиріч та утруднень в практичній реалізації явища, яке досліджується, та **формулювання завдань дослідження**.

Постановка завдань дослідження

На основі аналізу психологічної літератури з даної теми та стану проблемної ситуації, виокремлюють коло питань, які необхідно охопити при розгляді цієї теми.

Як правило, у курсовій роботі їх має бути декілька. Вони певним чином повинні бути узгоджені з темою, метою, об'єктом та предметом дослідження.

Кінцевий результат	<p align="center"><u>Його конкретна користь</u></p> <p>1. Вдосконалення. 2. Розробка. 3. Обґрунтування. 4. Прискорення. 5. Підвищення ефективності. 6. Активізація. 7. Стимулювання. 8. Підвищення рівня. 9. Зміцнення. 10. Покращення. 11. Поглиблення.</p>
	<p align="center"><u>Його суспільна користь</u></p> <p>1. Підвищення якості... 2. Забезпечення оптимального розвитку особистості. 3. Скорочення затрат часу. 4. Зниження затрат праці. 5. Створення психологічних умов..., комфорту...</p>
Об'єкт дослідження	<p>1. Процес навчання, виховання. 2. Взаємозв'язок діяльності вчителя та учня в процесі навчання (виховання)...</p> <p>3. Процес формування...</p> <p>4. Процес навчання...</p> <p>5. Процес навчання способам (прийомам) діяльності.</p> <p>6. Процес управління ... 7. Процес застосування...</p>
Шляхи досягнення кінцевого результату	<p>1. Шляхом визначення раціональних прийомів (форм, методів, способів, стратегій).</p> <p>2. Шляхом узагальнення... 3. Шляхом створення передумов... 4. Шляхом розробки методики...</p> <p>5. Шляхом виявлення сутності поняття (явища, процесу).</p> <p>6. Шляхом встановлення методів оптимізації та раціоналізації... 7. Шляхом обґрунтування умов.</p> <p>8. Шляхом розробки ефективної системи заходів...</p> <p>9. Шляхом розробки системи тренінгу (вправлення)...</p> <p>10. Шляхом обґрунтування системи між предметних зв'язків. 11. Шляхом розробки форм активізації...</p> <p>12. Шляхом розробки моделей. 13. На основі аналізу..</p>

Схема № 4. Зразки матриць ключових слів та змістових блоків структурних елементів мети дослідження

Виконання огляду стану питання дослідження здійснюється в відповідності з нижче вказаною структурою:

1. Огляд стану проблеми дослідження.

1.1. Аналіз структури та змісту ..(психологічного процесу, явища тощо).

1.2. Аналіз умов формування (прояву)...(психологічного процесу, явища тощо).

1.3. Огляд теоретичних та експериментальних досліджень психологічного явища ...

1.4. Аналіз основних тенденцій в розрізі вирішення проблеми, яка є предметом дослідження.

1.5. Висновки та завдання дослідження.

Завдання дослідження формулюються на основі огляду джерел з теми, що відображають стан і ступінь вивчення конкретних питань і мають відношення до теми дослідження.

Частина висновків, як правило, показує, що в результаті існуючих досліджень встановлені загальні або конкретні залежності, знання яких необхідне для досягнення поставленої в роботі мети, а інша частина свідчить про відсутність, або недостатність таких досліджень. Саме висновки про недостатню кількість таких досліджень є основою для постановки мети курсової роботи.

При постановці завдань дослідження необхідно виходити з наступних методологічних вимог до них:

1. Завданнями дослідження є питання, на які отримання відповідей необхідне для досягнення мети наукової роботи.

2. Послідовність постановки викладу завдань повинна відповідати темі, об'єкту, меті та предмету дослідження.

3. Кількість поставлених завдань в дослідженні повинна бути мінімальною згідно з їх необхідністю досягнення мети дослідження.

Завдання дослідження записуються в більш загальному вигляді, ніж ті питання, які до них входять. Конкретизація питань, які входять

до кожного завдання, здійснюється в відповідних пунктах методики дослідження.

Процедура постановки завдань наукового дослідження включає в себе 3 головних етапи:

1) попередня постановка запитань; 2) відбір запитань; 3) групування програми дослідження в відповідних пунктах його методики.

Зразки завдань курсової роботи з психології див. **Додаток В.**

Аналіз психолого-педагогічної літератури

Вміння читати і занотовувати прочитане – необхідна риса й ознака інтелектуальної праці, що формується в ході підготовки курсової роботи, статей тощо.

Збирання матеріалу, як підготовчий етап до написання роботи проходить такі стадії: пошук наявності літератури в бібліотеці, реєстрування бібліографії, відбір літератури за змістом, конспектування.

З метою повного їх виявлення необхідно використовувати різні джерела пошуку: каталоги і картотеки кафедр та бібліотеки вищого навчального закладу, бібліотечні посібники, списки літератури в кінці кожної переглянутої книжки та статті, виноски і посилання в підручниках, монографіях, словниках та ін., покажчики змісту річних комплектів психологічних періодичних видань (журналів).

Для ширшого використання бібліографічних покажчиків сучасний інформаційний простір доповнився базами і банками даних Інтернет-видань, які включають як наукову, так і публіцистичну інформацію. Для повноцінного використання інтернету студенти мають бути ознайомлені з переліком психологічних Інтернет-сайтів.

Завдання щодо огляду літератури:

- ознайомлення з матеріалами за темою курсової роботи, відбір основних, фундаментальних робіт, базових результатів;

- виявлення основного кола науковців, які досліджували тему, вивчення їх внеску в розробку проблеми.

Збирання матеріалу не повинно проходити безсистемно. Разом з керівником вибираються напрямки пошуків, які мають здійснюватися по таких лініях:

1) виявлення так званого джерельного матеріалу, який містить загальні положення по психологічній темі в підручниках різних психологічних дисциплін (Загальна психологія, Вікова та педагогічна, Психодіагностика, Соціальна психологія тощо);

2) пошуки методологічної, теоретичної та критичної літератури: збірники праць відомих психологів, статті в психологічних журналах (наприклад, «Практична психологія та соціальна робота», «Обдарована дитина», «Психологія і суспільство», «Вопросы психологи», «Психологический журнал», «Психологічний інструментарій» тощо), психологічних газетах (наприклад, «Психологічна газета», «Психолог» тощо);

3) підбір праць на аналогічну тему.

Бібліографія – це перелік книг, журналів, статей із вказівкою вихідних даних; покажчик використаної літератури, який повинен бути складений в кінці написання курсової роботи за вимогами відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Під час пошуків джерел необхідно з'ясувати *стан вивченості обраної теми* сучасною психологічною наукою, щоб не повторювати в роботі загальновідомих істин та точніше визначити основні розділи свого дослідження.

Бібліографічні виписки джерел краще робити на картках, щоб скласти з *них робочу картотеку* (не записувати у зошит), оскільки це допоможе завжди поповнювати її новими матеріалами, контролювати повноту добору літератури з кожного розділу курсової роботи, легко знаходити необхідні записи. Картки можна групувати в будь-якому порядку залежно від періоду роботи над дослідженням.

У початковий період роботи над темою найзручнішою є розстановка карток в єдиному алфавіті прізвищ авторів та назв

видань. Можна згрупувати картки в картотеці за основними розділами, питаннями, що розкривають зміст теми курсової роботи. Тоді на каталожних роздільниках олівцем пишуть назви основних структурних частин роботи: Вступ, Розділ (його назва), Висновки та ін. Картотека наповнюється картками відповідно до теми розділів і підрозділів, щоб своєчасно звернути увагу на недостатню кількість матеріалу з того чи іншого питання.

Бібліографічні описи на картках мають бути повними, адже на основі них складається список літератури: крім основних відомостей про видання на картках записують коротку анотацію, а також шифр документа і назву бібліотеки, в якій він зберігається. Вихідні дані вміщуються на звороті титульної сторінки, а також на останній сторінці книги. Необхідно вказувати прізвище автора (авторів), ініціали, назву книги, адресу видавництва, рік видання, обсяг книги.

Вивчення літератури починається з праць, де проблема відображається вцілому, а потім перейти до вузких досліджень, з'ясувавши: де, ким, коли воно було видано. Спочатку бажано переглянути зміст, який розкриває структуру видання, наповнення його розділів, передмову, де розкрито призначення видання, завдання, поставлені в ньому автором.

Кожну статтю чи монографію слід читати з олівцем у руках, робити нотатки. Якщо є власний примірник або ксерокопії журналу, книги, статті, то можна робити позначки на полях. Це суттєво полегшить подальший аналіз літератури.

Статтю з журналу необхідно записувати в такому порядку: прізвище, ініціали автора (авторів), назва статті, назва журналу, рік видання, номер журналу, сторінки. Зразок оформлення бібліографії згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015 року розміщені в додатках (див. **Додаток 3**).

Читаючи видання, необхідно уважно стежити за ходом авторської думки, звертати увагу на головні положення, факти, ілюстративний матеріал. Матеріал, що складний для сприйняття, необхідно читати кілька разів, намагаючись виділити головну ідею та аргументи, якими

автор її доводить. Виписувати необхідно всі цитати, цифри, факти, умови, аргументи, якими оперує автор, доводячи основну ідею статті.

При відборі фактів слід бути науково об'єктивним. Не можна відкидати факти лише тому, що їх важко пояснити або практично застосувати. Особливо важливі ті з них, які підтверджують основну ідею, концепцію дослідника. Слід уважно вивчати наукові факти і для того, щоб вчасно внести корективи у свою дослідницьку позицію.

Аналізуючи літературу, слід відбирати лише наукові факти. Науковий факт — це елемент, який лежить в основі наукового знання, відбиває об'єктивні властивості процесів та явищ. На основі наукових фактів визначаються закономірності явищ, вибудовуються теорії і виводяться закони.

Достовірність наукових фактів значною мірою залежить від достовірності першоджерел. Очевидно, що офіційне видання, яке публікується від державних або громадських організацій, установ і відомств, містить матеріали, точність яких не повинна викликати сумнівів.

Якщо зіставити між собою різні види публікацій, то за зменшенням рівня достовірності їх можна розмістити в такій послідовності: описи винаходів і патенти, наукові монографії, наукові збірники статей, наукові збірники матеріалів конференцій; науково-технічні статті, гуманітарні статті, інформаційні статті та ін.

Слід відбирати найавторитетніші джерела, твори класиків психологічної науки, що містять дані, перевірені часом, точно вказувати, звідки взято матеріал, зважаючи на рік видання праці (наприклад, підручники, видані в 50-80-х роках включають висловлювання авторів, які засвідчують ідеологічну спрямованість суспільних наук).

Конспектуючи матеріал, слід постійно пам'ятати тему курсової роботи та аналізувати, яке це має відношення до теми дослідження. Кожна цитата, цифровий матеріал мають записуватися з позначенням сторінок, на яких опубліковано цей матеріал. Чим ширше і різноманітніше коло джерел, які використовуються в курсовій роботі,

тим вищою є теоретична та практична цінність дослідження. Після конспектування матеріалу необхідно перечитати його знову, щоб склалася загальна оцінка про ідею автора.

Є ще один спосіб вивчення. Сторінку зошита ділять навпіл вертикальною рисою. З лівої сторони роблять виписки з прочитаного, а з правої — свої зауваження, виділяючи підкресленнями слова чи речення, що мають особливо важливе значення.

Зазначений метод легко реалізувати на персональному комп'ютері. Для цього є спеціальні програми. Текст сканується й переводиться у звичайний текстовий формат за допомогою програми File-Reader. Після цього його можна легко обробляти, редагувати, сортувати. Матеріал можна вивести на принтер.

Особлива увага приділяється термінології дослідження. Щоб понятійний апарат був науково обґрунтованим, треба проаналізувати визначення понять різними вченими і порівняти з тими, що сформульовані в державних стандартах, енциклопедіях, енциклопедичних словниках, як загальних, так і галузевих. Це важливо зробити тому, що в кожній науці своя наукова мова. Терміни і поняття в побутовій мові часто не відповідають їх науковому тлумаченню в психології.

Кожен дослідник спирається на цитати авторитетних видань, обов'язково вказуючи автора, джерело, сторінки; адже без цього думка видається за свою, тобто є плагіатом. Цитати повинні органічно поєднуватись в тексті курсової роботи в аналізі позицій авторів. Їх використовують для того, щоб без перекручень передати думку автора першоджерела. Виходячи з їх змісту, студент, як автор курсової роботи, здійснює аналіз і синтез, будує систему обґрунтованих доказів. Цитати використовуються і як підтвердження окремих суджень, які висловлює автор в своїй роботі.

Наприклад.

Поняття «когнітивна складність» за Дж.Біері означає «...здатність конструювати соціальну поведінку на основі численних параметрів» [3, С. 106]. (Де 3 – порядковий номер джерела у списку використаних джерел).

Бажано не зловживати цитатами, уникати великих цитат, оскільки вони ускладнюють розуміння роботи, послаблюють увагу читача. Важливі ідеї можуть подаватися в **узагальненому** вигляді.

Наприклад.

1) Дані, отримані П.Норісом, свідчать про те, що монолітні системи конструктив притаманні людям з невротичними розладами [6, С. 240].

2) Дослідження, проведені під керівництвом В.О.Моляко, показали, що творчо обдаровані люди схильні переносити стратегії творчості на розв'язання життєвих задач [10].

Аналіз наукової літератури потребує певної культури дослідника. Насамперед усі прізвища авторів, які дотримуються єдиних поглядів з того чи іншого питання, вказуються в алфавітному порядку.

Неетично наводити конкретні докази правильності тих чи інших поглядів основоположників наукової думки, класиків конкретної галузі науки, оскільки істинність їх наукових ідей уже доведена всією історією науки. У дослідженні можуть бути використані висловлювання тих чи інших засновників наукової школи як вихідні положення. Можна зазначити, у зв'язку з чим у наші дні ті чи інші положення, думки класиків науки стали особливо актуальними або набули іншого, більш важливого значення. Якщо автор курсової роботи (іншого вищу наукової роботи) не згоден з позиціями учених, то треба не тільки критикувати, а й давати обґрунтовані докази неправильності їх підходів.

У курсовій роботі необхідно прагнути дотримуватися прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів. Не

рекомендується вживати слова і вирази-штампи, вести виклад від першої особи: "*Я спостерігав*", "*Я вважаю*", "*Мені здається*", "*На мою думку*", "*Ми отримуємо*", "*Ми спостерігаємо*". Слід уникати в тексті частих повторень слів чи словосполучень. Краще: «**На основі досліджень, зроблені висновки щодо ...**»

При згадуванні в тексті роботи прізвищ (учених-дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (Ю.М. Столяров, а не Столяров Ю.М., як це прийнято в списку використаних джерел).

Науку цікавить запитання про причини та способи розв'язання проблеми. Пошук відповіді на поставлене питання - це процес наукової творчості, наукового дослідження. Дійсно, текст роботи (її розділи) – це пошук відповіді на питання, що поставлені в завданнях назви курсової роботи з психології.

Щоб уникнути помилок, слід уважно прочитати літературу і систематизувати погляди вчених у такому порядку:

- сутність даного явища чи процесу (позиція декількох авторів збігається в такому-то аспекті);
- що становить зміст даного процесу чи явища (його компоненти, ланцюги, стадії, етапи розвитку);
- погляди вчених з приводу шляхів вирішення даної проблеми на практиці (хто і який напрям розробив);
- які труднощі, виявлені в попередніх дослідженнях, трапляються при практичному вирішенні завдання;
- які чинники, умови ефективного розвитку процесу чи явища в даній галузі виділені вченими.

Літературне оформлення курсової роботи є важливим елементом її виконання і одним із багатьох чинників, на які зважає комісія при оцінюванні під час захисту.

Зразок оформлення бібліографії (списку використаних джерел) див. **Додаток 3**.

Написання наукової роботи необов'язково розпочинати з самого початку і у чіткій послідовності. Можна писати певними частинами.

Для цього потрібно скласти попередній план. Зразок плану (Змісту) див. Додаток Ж.

Попередній план роботи треба обов'язково узгодити з науковим керівником, оскільки може виникнути необхідність внесення змін у текст **роботи**.

Готуючись до **викладення тексту курсової роботи**, доцільно ще раз уважно прочитати її назву, що містить проблему, яка повинна бути розкрита. Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів. Кожний розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання.

Робота над 1 розділом (теоретична частина).

У першому розділі, як правило, здійснюється аналіз психологічної літератури з обраної проблеми і описується власна модель досліджуваного явища. В його назву ви можете включити формулювання досліджуваної проблеми, але в більш широкому контексті. Іншими словами, назва та зміст першого розділу мають відображати те предмет-об'єктне відношення, про яке йшлося вище. Так, якщо тема вашого дослідження – „**Формування психологічного здоров'я особистості учня в підлітковому віці**”, то назва першого розділу може бути такою:

Приклад.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Загалом же, назва та зміст цього розділу мають відображати стан досліджуваної вами проблеми в сучасній психології.

Як правило, всі розділи курсової роботи мають бути структурованими, тобто поділеними на два-три підрозділи. У першому підрозділі ви маєте аналізувати проблему, теоретичні

напрямки та підходи вивчення психічного явища, так би мовити, ближче до об'єкта дослідження, а в другому – до предмета. Це має бути відображено в назвах підрозділів.

Приклад.

1.1. Проблема психологічного здоров'я особистості в психологічній науці.

1.2. Сутність поняття «психологічне здоров'я» та його характеристика.

1.3. Особливості психологічного здоров'я підлітків.

У питанні 1.1. має аналізуватися, як представлена вибрана проблема у психологічних дослідженнях зарубіжних та українських учених. Бажано скласти для себе план аналізу, який би виділяв основні напрямки таких досліджень. Ви можете структурувати аналіз за такими критеріями як дослідження у вітчизняній і зарубіжній психології, дослідження різних психологічних шкіл та напрямків, дослідження у різних галузях психології тощо. Ваш план аналізу може також відображати історію розвитку проблеми.

У кінці питання ви робите узагальнення (обсяг до 1 сторінки), де коротко викладаєте висновки про те, до чого ви прийшли у результаті аналізу. Ці узагальнення не слід спеціально виділяти, можна обмежитися лише певним пасажем на зразок: *Отже, в результаті проведеного аналізу виявилось...*

У питанні 1.2. ви повинні впритул наблизитися до предмета вашого дослідження, дати аналіз тих наукових робіт, які присвячені саме вашій проблемі і розкрити зміст поняття «психологічне здоров'я», використовувати визначення різних психологів та психологічних підходів. Учені дають характеристику психологічного явища у вигляді структур, складових та чинників, які впливають на дане явище. Розглядаючи глибше основні поняття теми курсової роботи, студенти вивчають протиріччя та різноманітні погляди психологів у зарубіжній та українській науці.

У питанні 1.3. розглядаються сучасні дослідження психічного явища відповідно до теми курсової роботи (у нашому випадку – особливості психологічного здоров'я підлітків). Якщо саме таких досліджень не виявиться, то потрібно брати найбільш близькі за тематикою. У цьому питанні, базуючись на аналізі літератури, ви маєте побудувати власну модель досліджуваного явища, власне бачення, яке, втім, може й не давати повної пояснювальної схеми. Ви маєте відмітити деякі прояви та характеристики критеріїв психологічного здоров'я, які вже вивчені іншими авторами. Але разом з цим слід також написати, що про окремі характеристики даних немає, і на виявлення їх буде спрямована експериментальна частина вашого дослідження.

Порада. Перш, ніж писати, потрібно, як кажуть досвідчені науковці, „начитатися”. При цьому слід робити виписки, обов'язково зазначаючи джерело з усіма реквізитами і номер сторінки, з якої взято цитату. По можливості зміст першого розділу має бути аналізом – вашим аналізом, а не цитатником, і тим більше не плагіатом. Цитувати можна і треба, але лише там, де цитата є ілюстрацією вашого аналізу.

Тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому починаючи працювати над розділом, треба відмітити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, результатами анкетування та експерименту, аналізом конкретного практичного досвіду.

Треба уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення. Думки мають бути пов'язані між собою логічно, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї. Один висновок не повинен суперечити іншому, а підкріплювати його. Якщо висновки не будуть пов'язані між собою, текст втратить свою єдність. Один доказ має впливати з іншого. Для доказу кожного положення треба наводити аргументи, розташовуючи їх таким чином:

- *середній доказ – слабкий доказ – сильний доказ* або

- *сильний – слабкий – середній*

Робота над 2 розділом - експериментальним (методика дослідження: організація та проведення)

Зміст другого розділу визначається метою та завданнями курсової роботи, викладені у вступі. Розділ курсової роботи містить 2-3 пункти. Розміщення пунктів повинно забезпечити послідовність, взаємозв'язок викладу. Зокрема перше питання другого розділу присвячене методам та методиці дослідження.

Результати виконання другого етапу процедури *постановки запитань* дослідження відображаються в формі його програми:

РОЗДІЛ 2. Шляхи дослідження ...психічного явища...

2.1. Методи та методика дослідження психічного явища (відповідно до теми).

2.1.1. Визначення основних факторів, які впливають на досліджуване психічне явище...

2.1.2. Відбір та систематизація критеріїв для оцінки психічного явища...

2.1.3. Визначення специфічних умов застосування методів та критеріїв (оцінки, відбору тощо)

2.1.4. Встановлення ступеня відповідності умов дослідженнязавданням в курсовій роботі ...

2.1.5. Визначення залежності ефективності певного процесу від певних перемінних від різних факторів..

2.1.6. Аргументація раціональної системи заходів для (певних дій, впливів тощо).

2.1.7. Перевірка розробленої системи заходів по (підвищенню, вдосконаленню, виявленню процесу явища, дії) в реальних умовах.

Наступним кроком в організації дослідження є подальша деталізація питань в методиці дослідження, яка спрямована на реалізацію вище вказаної програми.

Найменування кожного пункту програми дослідження повинне відображати зміст досліджень, які по ньому проводяться. За своєю сутністю пункти програми є результатами редукції (зведення) конкретних експериментальних задач до окремих питань, спрямованих на їх вирішення, а за змістом відображають причинно-наслідкові залежності, які повинні бути встановлені або підтверджені в результаті проведення досліджень.

Методика являє собою опис сукупності методів, систему прийомів і способів, які застосовуються для дослідження певного явища або процесу. Вона відповідає на питання: «Якими способами провести дослідження, які методи та в якій послідовності використати?»

Метод дослідження – це спосіб, з допомогою якого вивчається психічне явище, наприклад: тести, опитувальники, анкети, інтерв'ю, бесіда, спостереження, констатуючий та формуючий експеримент тощо.

Наприклад.

РОЗДІЛ II. ШЛЯХИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ СПІЛКУВАННЯ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ-СТАРШОКЛАСНИКІВ

2.1. Методи та методика дослідження проблем сімейного спілкування

У даному пункті пояснюється, які методи та методики існують для вивчення психологічного явища, яке досліджується. Пояснюється, чому вибрані саме такі методи. При цьому пишуть посилання на дослідження інших авторів, надійність та відповідність (релевантність) методів тим теоретичним викладкам, які автор зробив у Розділі I.

Якщо методики стандартизовані і широко розповсюджені, то можна обмежитися посиланням на автора методики і джерело, звідки

вона взята. Але, якщо розроблена власна методика: опитувальник чи план бесіди, то доцільно їх привести повністю.

Методика містить в собі характеристику (опис) об'єкта та предмету дослідження, виклад методів дослідження, вказівку на кількість дослідів з точки зору валідності; умови проведення дослідження (лабораторні або природні умови), вказівки про прилади, апаратуру для дослідження; дані про способи виміру та фіксації результатів; порядок проведення досліджень; способи обробки та оформлення експериментальних даних.

Методика дослідження складається в безособовій формі в теперішньому часі. Якщо ж дослідження проводиться за відомою методикою, то необхідно вказувати тільки її основні положення. Нижче наведено загальний порядок викладу і змісту записів методики експериментального дослідження.

Мета проведення експерименту:

а) ставиться мета проведення дослідження з даного пункту програми;

б) вказуються найбільш загальні методи та способи проведення дослідів (як правило, за посиланням на вже відомі, існуючі).

2. Характеристика об'єкта дослідження:

а) коротко описують об'єкт та предмет дослідження, вказуючи їх логічні взаємозв'язки;

б) уточнюються необхідні умови, які визначають глибину, об'єм та широкую експериментального дослідження;

в) обґрунтовуються обмежувальні вимоги та критерії оцінки результатів окремих дослідів.

3. Місце та умови проведення дослідів:

а) описується місце та умови проведення дослідів;

б) фіксуються постійні характеристики (ознаки, показники, параметри) предметів або предмету дослідження;

в) встановлюється діапазон варіювання незалежних змінних характеристик (залежних змінних) в досліді.

4. Методи виміру (або оцінки) певних величин:

а) вказуються методи вимірювання, спостереження, розрахунків чи оцінки величин, які необхідно визначити (з посиланням при використанні вже відомих);

б) описують оригінальні (розроблені автором) методи вимірювання, спостереження, розрахунки та оцінки;

в) обґрунтовують або вказують передбачувану точність визначення вимірюваних величин (або шкалу оцінок).

5. Порядок проведення дослідів:

а) викладають порядок проведення дослідів, як послідовність дій;

б) вказують форму запису первинних даних результатів вимірів чи спостережень (журнал, таблиця, діаграма, анкета тощо).

6. Методи та порядок обробки отриманих даних:

а) описують методи обробки результатів (статистичний, логічний, тощо);

б) вказують передбачувану форму їх представлення (таблиці, графіки, діаграми, гістограми тощо).

Наступний етап – проведення експериментального дослідження.

Наприклад.

2.2. Діагностика внутрішньо-сімейних відносин за допомогою проективної методики “Три дерева”. Тестова методика розв’язання проблеми спілкування батьків і дітей

Даний етап здійснюється в точній відповідності з програмою та методикою дослідження, згідно термінів, встановлених календарним планом його проведення.

Необхідно описувати процедуру дослідження: коли і за яких умов воно проводилося (початок навчального року чи кінець, перший урок чи останній, міська школа чи сільська). Має бути опис вибірки (група,

яка досліджувалась): загальна кількість, окремо дівчат і хлопців, за необхідності описувати успішність, статус та інші характеристики.

1. Проводячи психологічні дослідження, досліднику-студенту потрібно пам'ятати про культуру дослідження та *етичні вимоги* до його проведення:

1) експерименти не повинні шкодити взаєминам і психологічному комфорту учнів та вчителів;

2) необхідно дотримуватися принципу конфіденційності інформації про окремі характеристики досліджуваних, імена та прізвища досліджуваних шифруються;

3) користуючись стандартними процедурами, доцільно виготовити і роздати учням стандартні бланки для відповідей; або однотипні аркуші паперу, що не лише заощаджує час проведення дослідження, але й дозволяє якісно оформити його результати;

4) отримані в ході дослідження результати виконання завдань потрібно представити в курсовій роботі (зібрати в конверт і представити у додатки); дані спостережень доцільно систематизувати в таблицях (див. **Додаток Д**).

Аналіз отриманих результатів та їх систематизація повинна підлягати тим завданням, які були поставлені в меті та програмі дослідження. Результати, які отримав дослідник, можна порівнювати з результатами інших дослідників, а також здійснювати проміжні висновки з використанням знань психологічних дисциплін, які вивчались протягом навчання у вищому навчальному закладі. При написанні цього розділу застосовуються методи математичної статистики, які будуть розглядатися в наступному питанні та додатках (див. **Додаток Д**)

Оперативно і в повному обсязі зібрати практичний матеріал, узагальнити його та систематизувати допоможе студентові володіння знаннями з курсів «Основи наукових досліджень», «Основи психодіагностики» та *методами дослідження*: спостереженням, експериментом, бесідою, анкетуванням, інтерв'ю, математичними методами обробки кількісних даних, методом порівняльного аналізу

та ін. Найкращих результатів можна досягти при комплексному використанні цих методів, хоча залежно від особливостей теми дослідження, специфіки предмета і конкретних умов окремі методи можуть набути переважачого значення.

Накопичуючи та систематизуючи факти, студенти вчать визначати їх достовірність і типовість, найсуттєвіші ознаки для наукової характеристики, аналізу, порівняння. Аналіз зібраних матеріалів слід проводити у сукупності, з урахуванням усіх сторін відповідної сфери діяльності.

Порівняльний аналіз допомагає виділити головне, типове в питаннях, що розглядаються, простежити зміни, що сталися протягом останніх років, виявити закономірності, проаналізувати причини труднощів, визначити тенденції та перспективи подальшого розвитку.

При викладенні результатів розглядаються лише значущі (як правило, вперше отримані функціональні залежності, характеристики, зв'язки, властивості, факти тощо), уникаючи опису непотрібних, з точки зору поставленої мети, другорядних результатів.

Формулювання висновків та пропозицій за результатами дослідження оформляють у 3 підпункті розділу II.

Наприклад.

2.3. Рекомендації батькам для попередження конфліктного спілкування з дітьми-старшокласниками

Рекомендації розробляються на основі результатів та висновків дослідження, або складаються в ході теоретичного аналізу досліджень відомих психологів, вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду та сімейного виховання.

Стратегії дослідження в психології

Стратегією дослідження називають сукупність методів, прийомів експериментального дослідження та інтерпретація результатів згідно з темою, напрямком дослідження.

Дослідниками використовуються такі стратегії: пояснювальна, повторювальна, порівняльна.

Для написання курсової роботи з психології студентами-психологами філологічного факультету найбільше наближеною до спеціальності є пояснювальна стратегія. За цією стратегією проводиться психологічний аналіз вчинків літературних героїв, простежується зв'язок біографічних фактів життя автора з мотивацією поведінки героїв. Пояснювальна стратегія вимагає глибокі знання як з психології, так і з літератури.

Необхідно, щоб предмет дослідження в курсовій роботі був чітко окреслений, виокремлював певну галузь як психологічного знання, так і літератури.

Зазначимо, що в сучасних психологічних та літературних дослідженнях українських учених дана стратегія зустрічається досить рідко, хоча традицію психологізму в мовознавстві та літературознавстві започаткували вітчизняні вчені Олександр Потебня та Дмитро Овсянико-Куликовський.

Пояснювальна стратегія може бути застосована для таких тем курсових робіт, наприклад:

1. Механізми психологічного захисту в мотивації поведінки літературних героїв П. Мирного.
2. Мотиви самотності у творчості романтиків та неокласиків. Порівняльний аналіз.
3. Психологічний аналіз біографічних мотивів у філософській ліриці І.Франка.
4. Авторська інтерпретація психолого-педагогічних ситуацій у творах О.Гончара.

Дана стратегія базується на засадах психології розуміння, а також спрямована розкрити вплив тієї чи іншої соціокультурної ситуації чи особистості автора та внутрішній світ героїв.

Один з продуктивних прийомів дослідження в рамках пояснювальної стратегії – порівняння психології героїв у різних авторів.

Завдяки пояснювальній стратегії дослідження студенти вчаться поєднувати усталені в літературній критиці способи аналізу літературних творів з контекстом психологічного аналізу, його методами та термінологією, що сприяє глибокому розумінню складності описаних людських стосунків.

Статистична обробка та якісний аналіз отриманих результатів

Для обробки даних досліджень використовують ранжування (рангову шкалу).

Процес ранжування є достатньо формальним, тому в залежності від вибору можна користуватися наступною формулою:

Якщо рангується N ознак, то сума всіх отриманих ранків повинна бути дорівнювати:

$$\text{Сума рангів} = 1+2+3+\dots+N = (N \times (N+1)) : 2$$

де N – кількість ранжованих ознак.

Прикладом ранжування може бути визначення методом самооцінки. (Єрмолаєв С.18)

Досліджуваному пропонується завдання, в якому сім особистісних якостей необхідно упорядкувати (прорангувати) в двох стовпчиках: в лівому особливості «Я реальне» в правому «Я ідеальне».

Рангування в лівому стовпчику здійснюється наступним чином: оскільки ми маємо всього сім якостей, то максимальний ранг 7 надається якості найбільш значущому на даний момент часу, а мінімальний 1 найменш значущому.

Рангувати можна не тільки якісні ознаки а й кількісні ознаки певної вимірної психологічної якості, наприклад, кількісний показник невербального інтелекту, за тестом Векслера, показник рівня тривожності за тестом Тейлора.

При проведенні рангування завжди проводиться перевірка реалізації процедури рангування за допомогою наступної формули.

$$\text{Сума рангів} = 1 + 2 + 3 \dots + N = \frac{N \cdot (N + 1)}{2}$$

де N - кількість рангованих ознак.

Результати рангування подаються в таблиці:

Я реальне	Якості особистості	Я ідеальне
7	Відповідальність	1
1	Комунікабельність	5
3	Цілеспрямованість	7
2	Енергійність	6
5	Життєрадісність	4
4	Терплячість	3
6	Рішучість	2

У нашому випадку кількість рангованих ознак була $N = 7$, тому сума рангів підрахована за формулою повинна рівнятися $\frac{7 \cdot 8}{2} = 28$

Склавши величини рангів для лівого і правого стовпчиків нашої таблиці ми отримаємо

$7 + 1 + 3 + 2 + 5 + 4 + 6 = 28$ – для лівого стовпчика

та $1 + 5 + 7 + 6 + 4 + 3 + 2 = 28$ – для правого стовпчика.

Суми рангів підраховані за формулою та результати реального рангування співпали – отже рангування проведено правильно.

Кількісні дані, що ілюструють практичний досвід роботи, можна проаналізувати за методом ранжованого ряду, розподіливши матеріали за роками, звівши їх у статистичні таблиці, таблиці для порівняння та ін., що дозволить зробити конкретні висновки.

Крім рангування в психологічних дослідженнях для реалізації стратегії зіставлення відомих результатів з щойно отриманими або ж отриманими за допомогою іншої методики широко застосовуються **кореляційний аналіз**. Суть його полягає в тому, щоб виявити, чи існує зв'язок між двома рядами даних. Найчастіше застосовується

ранговий кореляційний аналіз за методом Спірмена та лінійна кореляція за Пірсоном. Це найпростіші методи, які дозволяють будувати математичну модель взаємозв'язку різних психічних явищ. Розглянемо деякі задачі, які вимагають застосування цих методів.

Приклад 1:

Провівши дослідження у 5 класі однієї зі шкіл, ви отримали показники швидкості читання кожного учня. Вас цікавить, чи існує зв'язок між швидкістю читання і успішністю учнів. На око цього зв'язку не видно. Для того, щоб встановити чи існує, слід обчислити коефіцієнт кореляції. У даному випадку найдоцільніше використати коефіцієнт рангової кореляції Спірмена (для випадків, коли вибірка невелика).

ПРОЦЕДУРА ОБЧИСЛЕННЯ:

1. Дані групуються в таблиці, яку в курсовій роботі приводять у додатках (див. **додаток Д**).
2. Знаходиться рангове місце кожного показника ряду $X(R_x)$ і ряду $Y(R_y)$.
3. Знаходиться різниця рангів d .
4. Різниця рангів d підноситься до квадрату (d^2)/
5. Знаходиться $\sum d^2$.
6. Обчислюється коефіцієнт рангової кореляції за формулою Спірмена

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n(n^2 - 1)}$$

де n – кількість рангованих ознак (показників, досліджуваних)

d – різниця між рангами за двома змінними для кожного з досліджуваних

$\sum d^2$ – сума квадратів різниць рангів

Використовуючи ранговий коефіцієнт кореляції, вирішуємо наступну задачу а саме встановлюємо існування зв'язку між швидкістю читання та успішністю.

Коефіцієнт кореляції знаходиться в межах від -1 до $+1$. Чим більше коефіцієнт кореляції наближається до $+1$ чи -1 , тим істотніший зв'язок, і навпаки, чим більше коефіцієнт кореляції наближається до 0 , тим слабший зв'язок, або його взагалі не існує.

У курсовій роботі необхідно показати статистичну достовірність виявленого вами зв'язку, адже він може бути і випадковим. Для цього користуються спеціальними таблицями, які дають підтвердження достовірності отриманих даних з ймовірністю похибки 5% та 1% , що цілком достатньо для психологічних досліджень. (див. додаток Д табл. № 2).

Таким чином, широке використання відомих у науці методів накопичення, вивчення, систематизації фактів та практичного досвіду в цілому дасть змогу виконати основне завдання курсового (дипломного) дослідження: поєднати різні роз'єднані знання в цілісну систему, вивести певні закономірності, визначити подальші тенденції розвитку теорії та практики відповідної сфери діяльності.

Кількісні дані, що ілюструють практичний досвід роботи, можна проаналізувати за методом рангованого ряду, розподіливши матеріали за роками, звівши їх у статистичні таблиці, таблиці для порівняння та ін., що дозволить зробити конкретні висновки.

Таким чином, широке використання відомих у науці методів накопичення, вивчення, систематизації фактів та практичного досвіду в цілому дасть змогу виконати основне завдання курсового дослідження: поєднати різні роз'єднані знання в цілісну систему, вивести певні закономірності, визначити подальші тенденції розвитку теорії та практики відповідної сфери діяльності.

Завершальний етап роботи над курсовою роботою. Висновки

На цьому етапі передбачається завершення написання студентом вступу та висновків до курсової роботи, оформлення списку літератури та додатків, редагування тексту, його доопрацювання з урахуванням зауважень наукового керівника, підготовка роботи до захисту.

Логічним завершенням курсової роботи є *висновки*. Головна їх мета проаналізувати проведену теоретичну та дослідницьку роботу. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень – тезисному вигляді. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленій меті, завданням курсової роботи. У висновках необхідно узагальнити результати досліджень та бажано вказати рекомендації. Основна вимога до висновків — не повторювати змісту вступу, основної частини роботи і висновків, зроблених у розділах. Треба відмітити, чи виконані завдання дослідження, чи підтвердилась гіпотеза. Після такого вступу потрібно сформулювати 4 - 5 висновків.

Ілюстрації можна подавати у тексті або оформляти у вигляді додатків.

Доцільно відкласти текст і повернутися до нього через деякий час, щоб подивитися на роботу очима сторонньої оцінки. Весь цей час не слід читати щось із теми роботи, але постійно думати над нею. У цей період, коли тема вивчена та викладена, з'являються власні думки, власна оцінка та розуміння проблеми – неодмінна умова поліпшення структури і змісту роботи.

Оформляючи текст роботи, треба знайти час для повторного перегляду першоджерел. Це допоможе побачити все цінне, що було пропущено на початку вивчення теми, наштовхне на цікаві думки, поглибить розуміння проблеми.

Після остаточного узгодження чернетки з керівником можна оформляти чистовий варіант. Перед тим як друкувати з чернетки курсову роботу, її слід старанно ще раз перевірити, уточнити назви розділів (глав), підрозділів (параграфів), таблиць, послідовність

розміщення матеріалу, звірити цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань, висновків та рекомендацій.

До формулювань заголовків (назв) розділів (глав) і підрозділів (параграфів) курсової роботи висуваються такі основні вимоги: стислість, чіткість і синтаксична різноманітність у побудові речень, з переважанням простих, поширених, послідовне та точне відображення внутрішньої логіки змісту роботи.

Вимоги до оформлення курсової роботи з психології

1. Нумерація сторінок – у правому верхньому куті, починаючи з 3-ї сторінки – **ВСТУП**. Титульна сторінка і зміст враховуються, але не нумеруються.

2. Кожен розділ починається з нової сторінки. Питання розділу пишуть без пропусків, а з тією сторінки, на якій завершується розгляд попереднього.

3. Назву розділу друкуємо великими літерами, а назви підрозділів – малими.

4. Список використаної літератури (бібліографію) подаємо за алфавітом за відповідно до ДСТУ 8302:2015 у такому порядку: законодавчо-нормативні акти (згруповані у хронологічному порядку); наукова література: книги, монографії, статті з журналів та газет, словники (згруповані в алфавітному порядку); твори зарубіжних авторів, записані мовою оригіналу; матеріали з Інтернету.

5. Посилання на літературні джерела слід зазначати в тексті курсової роботи в квадратних дужках [1, С.38-42].

6. Якщо в роботі наведено статистику (цифровий матеріал), то також повинні бути посилання на джерело.

7. Зміст подається на початку роботи.

8. В кінці заголовків (Вступ, Висновки, назви розділів і підрозділів) крапку не ставлять.

9. Робота повинна бути охайно виконаною, листки вкладені у файли та папку.

Оформлення додатків

Додатки – це обов'язкова і важлива частина курсової роботи з психології. Робота може мати один чи кілька додатків, які не входять в обсяг роботи. В додатки доцільно включати опис громіздких методик, зразки анкет, тестів, таблиці, де підсумовані і систематизовані експериментальні дані, а також відповіді респондентів на питання анкети, учнівські твори, малюнки, статистичні розрахунки тощо.

У тексті курсової роботи слід робити посилання на додатки, коли ви хочете проілюструвати те чи інше положення.

Приклад.

Критерії оцінювання видів наукової діяльності при виконанні курсової роботи розміщені у додатках (див. Додаток Л).

Додатки нумеруються (1,2,3,4...) або позначаються послідовно великими літерами української абетки за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ђ.

Наприклад:

Додаток А або Додаток 1.

Усі додатки повинні мати назву, що відповідає їх змісту. Нумерація аркушів з додатками продовжує загальну нумерацію сторінок основного тексту роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку.

Наприклад:

А.2. – другий розділ додаток А; Д.4.1.4 – підпункт 4.1.4 додатка Д.

Тексти, ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатка, слід нумерувати в межах кожного додатка.

Наприклад:

Рис. В.3. – третій малюнок додатка Г. Формула (А.1) – перша формула додатка А. Якщо в додатку один текст, одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх теж нумерують.

Літературні джерела, на які посилаються тільки у додатках, можуть бути перелічені наприкінці кожного додатка в переліку посилань. Перед номером в тексті додатка і відповідним номером у переліку посилань ставлять позначення додатка.

Керівництво курсовою роботою викладачами кафедри

Основними формами керівництва самостійною роботою студентів викладачами кафедри психології є ознайомлення з вимогами написання курсової роботи з психології та критеріями оцінювання видів наукової діяльності (див. *Додаток Л*). Керівник інформує студентів про перелік літератури, проводить групові та індивідуальні консультації, знайомить з прийомами конспектування.

Керівник курсової роботи з психології рекомендує навчально-методичну літературу, проводить для групи та індивідуальні консультації.

Завдання викладача у керівництві написанням курсової роботи - це виховання у студентів навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом, науковою і навчально-методичною літературою, що є і першочерговим завданням вищої школи. Адже наукова праця передбачає виховання студентами у собі організованості, системності, діловитості, зосередженості, без чого не обійтися їм і в майбутній професійній діяльності.

За великого навчального навантаження, дефіциту часу як викладача так і для студента, важливим є раціональне планування

самостійної роботи. Викладач рекомендує орієнтовний план роботи над курсовою роботою та економного використання свого часу (див. *додаток К*).

Обґрунтування в ньому обсягу, змісту, послідовності роботи протягом певного часу надає роботі цілеспрямованості, творчого характеру.

Раціональне планування студентом свого навчання залежить від дотримання ним таких передумов:

1. Уміння відрізнити головне від другорядного в самостійній роботі. Насамперед потрібно зосередитись на опануванні головним матеріалом, відповідно спланувавши для цього свій час.

2. Зосередженість на навчанні всієї уваги, фізичних і моральних сил, думок і прагнень.

3. Цілеспрямованість і раціональність виконання завдань самостійної роботи.

Складаючи розпорядок дня, передбачаючи свою участь у всіх основних заходах, які здійснюються у вищому навчальному закладі, студент повинен орієнтуватися на навчальні програми, плани і розклад занять.

Курсову роботу рекомендується виконувати спочатку в чорновому варіанті. Це дозволяє вносити до тексту необхідні зміни і доповнення як з ініціативи самого автора, так і згідно з зауваженнями керівника.

Значно полегшує роботу над курсовою роботою володіння сучасними технологіями. В такому разі студент може здавати на перевірку чорновий матеріал на сучасних інформаційних носіях. Для швидшої перевірки матеріалу керівником, студент має подавати план і текст чернетки з вказаними сторінками.

Використання відведеного на самостійну роботу часу є справою творчою. Добре, коли студент у процесі роботи виробляє власний стиль, взявши в його основу наукову організацію праці.

Економії часу сприяють знання основ комп'ютерної грамотності, бібліографії, система забезпечення обов'язковою літературою, вміння працювати з нею.

Захист курсової роботи з психології

Курсова робота є підсумком вивчення психолого-педагогічної теорії, описом спостережень, бесід, анкетування, психодіагностичних методик, опитувальників в процесі вивчення студентами навчально-виховного процесу школи, виховного впливу педагогів, батьків тощо.

Курсова робота оцінюється керівником, а її захист відбувається на кафедрі перед комісією, до складу якої входять викладачі кафедри психології.

До захисту курсової роботи студент допускається, якщо він здав роботу на перевірку, виконав вказівки керівника щодо можливих помилок в своїй роботі і отримав дозвіл на її захист.

На захист студент заздалегідь готує коротке повідомлення (5-10 хв.), де викладає мотиви вибору теми курсової роботи з психології; повідомляє, хто з учених досліджував дану проблему; характеризує висунуту гіпотезу, поставлені завдання, предмет і методи дослідження; узагальнює отримані результати і робить висновки. Після цього студенту ставлять запитання не лише керівник, а й усі присутні.

Результати захисту курсової роботи з психології оцінюються за кредитно-модульною системою згідно з критеріями, які розміщені в **Додатках Л**.

Звертається увага на змістовний аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота та новизна у використанні наукових джерел, загальна грамотність та відповідність стандартам і прийнятим правилам), а також на текст роботи, список літератури і додатки, на зовнішнє оформлення титульного аркуша.

На кафедрі може проводитися конкурс на кращу курсову роботу. Його підсумки доцільно обговорити в групах з метою аналізу основних помилок і недоліків з аргументуванням виставлених оцінок.

Такий підхід до виконання курсових робіт виправдовує себе, бо викликає підвищений інтерес студентів до ґрунтовного опрацювання теми і продовження дослідження на наступних курсах. З боку викладачів кафедри це вимагає постійного оновлення тематики, узгодження її з актуальними проблемами і потребами практики. Необхідно також накопичення банку методик і постійне удосконалення методичної роботи.

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтовна тематика курсових робіт та бібліографія до напрямків психологічних досліджень

Вибираючи тему курсової роботи студент повинен зорієнтуватись, який психологічний напрямок для нього найцікавіший. До запропонованих різних напрямків психологічних досліджень дано орієнтовний список літератури. В подальшому, вибравши конкретну тему курсової студент може звертатись до цього переліку літератури.

Студент має право творчо видозмінити тему залежно від профілю спеціалізації та кола науково-практичних інтересів. Для цього йому необхідно попередньо узгодити свою тему з науковим керівником.

Вибравши тему і ознайомившись із наведеними у цьому посібнику коротким списком літератури, можна значно розширити його за рахунок тих джерел, на які посилаються автори запропонованих для опрацювання наукових праць в кінці статей, книг та інших роботах.

Крім цього, виконуючи курсову роботу обов'язково потрібно переглянути фахові періодичні видання за останні 5 років. Це такі як, газети – «Психолог», "Психологічна газета", журнали – «Психологічний інструментарій», "Обдарована дитина", "Практична психологія і соціальна робота", "Вопросы психологии", "Психологический журнал".

Тематика курсових робіт з психології для студентів факультету соціальної та психологічної освіти.

1. Психологічні особливості самооцінки у молодшому шкільному віці.
2. Психологічні особливості емоційного інтелекту у юнацькому віці.
3. Психологічні особливості розвитку вольових якостей молодших школярів (підлітків, юнаків).

4. Психологічні особливості академічних здібностей молодших школярів (підлітків, юнаків).
5. Гендерні (статеві) відмінності школярів та їх врахування у навчально-виховному процесі.
6. Психологічні особливості важковиховуваності та її причини.
7. Психологічні особливості розвитку зрілості особистості у юнацькому віці.
8. Психодіагностика уваги в молодшому шкільному віці.
9. Психодіагностика уваги в юнацькому віці.
10. Вплив особистості вчителя на розвиток здібностей школярів.
11. Вплив стосунків з однолітками на формування особистості у молодшому шкільному віці (підлітковому віці).
12. Психологічні особливості розвитку творчої обдарованості школярів. (підлітків)
13. Психологічні особливості самооцінки та рівня домагань у молодшому шкільному віці.
14. Психодіагностика вольової сфери молодшого школяра.
15. Психологічні особливості пам'яті та її розвиток у школярів.
16. Психологічні особливості пізнавальної сфери молодших школярів.
17. Психодіагностика властивостей уваги молодших школярів (підлітків).
18. Агресія та її корекція в молодшому шкільному віці.
19. Психологічні особливості розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів.
20. Психологічні особливості обдарованої особистості в молодшому шкільному віці.
21. Психодіагностика обдарованості школярів (підлітків, юнаків).
22. Психологічні особливості творчої обдарованості школярів (певного віку).
23. Психологічні особливості довільної поведінки та її розвиток у дітей-шестиліток.

24. Психологічна характеристика емоційної сфери молодших школярів.
25. Розвиток комунікативних здібностей молодших школярів.
26. Професійне самовизначення та його формування у підлітків (юнаків).
27. Психологічні особливості рефлексії молодших школярів (підлітків, старшокласників).
28. Діагностика та розвиток особистісної готовності дітей 6-літок до шкільного навчання.
29. Психологічна неготовність дитини до школи та її діагностика.
30. Діагностика та розвиток інтелектуальної готовності дітей 6-літок до шкільного навчання.
31. Психологічні особливості розвитку внутрішнього плану дій в молодшому шкільному віці.
32. Корекція емоційних станів та властивостей особистості молодших школярів.
33. Психологічні особливості мотиваційної сфери старшокласників.
34. Дослідження мотиву досягнення успіху особистості студентів.
35. Психологічні особливості комунікативних здібностей у юнацькому віці.
36. Психодіагностика емоційно-вольової сфери у підлітковому віці.
37. Психологічні особливості впливу сім'ї на розвиток здібностей у підлітковому віці.
38. Психологічні особливості мислення молодших школярів (підлітків, старшокласників).
39. Психологічні особливості розвитку творчого мислення у молодшому шкільному віці (підлітковому віці, юнацькому віці).
40. Особливості розвитку самоконтролю у молодшому шкільному віці.
41. Психологічні особливості формування інтелектуальної готовності до навчання у школі дітей 6-7 річного віку.

42. Психологічні особливості обдарованої особистості підлітків (старшокласників).

43. Психологія Я- концепції в молодшому шкільному віці (підлітковому віці).

44. Психологічні особливості соціального інтелекту у старшому шкільному віці (студентському віці).

1. Професійна спрямованість особистості.

1) Климов Е.А. Основы психологии. М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1997. 295 с.

2) Орлов Ю.М. Самопознание и самовоспитание характера. М.: Просвещение, 1987. 224 с.

3) Павлютенков Е.М. Кем быть? К.: Молодь, 1989. 200 с.

4) Павлютенков Е.М. Профессиональная ориентация учащихся. К.: Рад.школа, 1983. 152 с.

5) Прошицкая Е.Н. Выбирайте профессию. М.: Просвещение, 1991. 144 с.

6) Столяренко Л.Д. Основы психологии. Ростов н/Д.: Феникс, 1997. 796 с.

7) Шавир П.А. Психология профессионального самоопределения в ранней юности. М.: Педагогика, 1981.- 96 с.

8) Шамардин В.Н. и др. Школа: от конечного результата - к творческому поиску. М.: Просвещение, 1991. 158 с.

2. Психологія та розвиток спілкування.

1) Гаврилова Т. А. Новые исследования особенностей подросткового и юношеского возраста. *Вопросы психологии*, 1984. № 1. С.152-157.

2) Добрович А.Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения. М.: Просвещение, 1987. 207 с.

3) Кон И.С. Психология старшеклассника. М.: Просвещение, 1980. 192 с.

4) Мнацаканян Л.И. Личность и оценочные способности старшеклассников. М.: Просвещение, 1991. 191 с.

5) Поливанова К.Н. Психологическое содержание подросткового возраста. *Вопросы психологии*, 1996. №1. С. 20 -33.

6) Прихожан А., Толстых Н. Что характерно для современного подростка (К изучению психологии школьника). *Воспитание школьников*. 1991. № 5. С.8-12.

7) Умеете ли вы общаться? Кн. для учащихся /И.Н.Горелов и др. М.: Просвещение, 1991. - 144 с.

8) Шумилин Е.А. Психологическая характеристика личности старшеклассника. *Вопросы психологии*. 1982. № 5. С. 72-79.

3. Проблема "важких" підлітків.

1) Бондар В. Важка дитина, спосіб навчання. *Педагогічна газета*. 1995. № 4.

2) Боссарт А.Б. Парадоксы возраста или воспитания. М.: Просвещение, 1991. 176 с.

3) Дабагян Р. Работа с трудными подростками. *Воспитание школьников*. 1982. № 6. С. 45-46.

4) Жутикова Н.В. Психологические уроки обыденной жизни. М.: Просвещение, 1990. 256 с.

5) Жутикова Н.В. Учителю о практике психологической помощи. М.: Просвещение, 1988. 176 с.

6) Кузнецова Г.И., Харченко В.Д. Психологические особенности недисциплинированности подростков. *Вопросы психологии*, 1981. № 6. С.138-144.

7) Максимова Н.Ю. "Важкі" підлітки і вчитель. *Радянська школа*, 1988. № 8. С.12-17.

8) Михайловская И.Б., Вершинина Г.В. Трудные ступени: профилактика - антиобщественного поведения. М.: Просвещение, 1990. 143 с.

9) Оржеховська В.М. Соціально-педагогічні проблеми девіантної поведінки неповнолітніх у сучасних умовах. *Педагогіка і психологія*, 1995. № 4. С.90-98.

10) Подмазін СІ., Сібіль О.І. Як допомогти підлітку з "важким" характером. К.: НПЦ Перспектива, 1996. 160 с.

11) Рабочая книга школьного психолога. / под ред. И.В.Дубровиной. М.: Просвещение, 1991. С. 163-234.

12) Трудные судьбы подростков - кто виноват? М., 1991. С. 159-201.

13) Трудный подросток: причины и следствия. /под ред. В.А.Татенко. К.: Рад.школа, 1985.175 с.

14) Фельдштейн Д.И. Психологические аспекты изучения современного подростка. Вопросы психологии, 1983. №1. С.33-43.

4. Психологічні причини шкільної неспішності.

1) Бардин К.В. Если ваш ребенок не хочет учиться. М.: Знание, 1980. 96 с.

2) Бардин К.В. Как научить детей учиться. М.: Просвещение, 1987. - 112 с.

3) Бардин К.В. Чтобы ребенок успешно учился. М.: Педагогика, 1988. 170 с.

4) Безруких М., Ефимова С, Круглое Б. Почему учиться трудно? М.: Семья и школа, 1995. 203 с.

5) Волков К.Н. Психологи о педагогических проблемах : Книга для учителя. М.: Просвещение, 1981.128 с.

6) Глассер У. Школы без неудачников. М.: Прогресс, 1991. 184 с.

7) Олкинуора Е. Психологический анализ трудностей в учебной деятельности школьников. *Вопросы психологии*, 1983. № 4. С.72-77.

8) Рабочая книга школьного психолога / под ред. И.В.Дубровиной. М.: Просвещение, 1991. 303 с.

9. Шклярська С.М. Індивідуальна робота зі слабовстигаючими. *Початкова школа*, 1988. № 2. С. 29-31.

5. Психологічні особливості самотності підлітків.

1. Иванов С.И. Одинокие дети. М.: Молодая гвардия, 1991. 318 с.

2. Лабиринты одиночества: Пер. с англ. /Под ред. Е.Н.Покровского. М.: Прогресс, 1989.- 624 с.

3. Мудрик А.В. Время поисков и решений или старшеклассникам о них самих. М.: Просвещение, 1990. - 191 с.

4. Швалб Ю.М., Данчева О.В. Одиночество : социально-психологические проблемы. К.: Украина, 1991. 270 с.

6. Особистісна тривожність.

1. Батурич НА. Влияние успеха и неудачи на функциональное состояние человека. *Вопросы психологии*, 1984. № 5. С. 131-137.

2. Бороздина Л.В., Залученова Е.А. Увеличение индекса тревожности при расхождении уровней самооценки и притязаний. *Вопросы психологии*, 1993. № 1. С. 104-113.

3. Васильев В.Н. Здоровье и стресс. М.: Знание, 1991. 160 с.

4. Кондаш О. Хвилювання: страх перед випробуванням. К.: Рад. школа, 1981. 170 с.

5. Методики психодіагностики в спорті / Л.В.Марищук і др. М.: Просвещение, 1990. 256 с.

6. Общая психодіагностика /Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. М.: Изд-во МГУ, 1987.-304 с.

7. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании: Уч. пособие. М., 1995. 529 с.

7. Поведінка особистості в групі.

1. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе. - М.: Просвещение, 1989. - 224 с.

2. Казнова Г.В. Взаимосвязь общественно-полезной деятельности и общения подростков //Вопр.психол., 1983. - №3.- С. 40-46.

3. Коломинский Я.Л. Психология детского коллектива.- Минск, 1984. - 239 с.

4. Корнєв Н.М., Коваленко А.Б. Соціальна психологія.- К., 1995. - 304 с.

5. Общая психодиагностика /Под ред.А.А.Бодалева, В.В.Столина - М.: Изд-во МГУ, 1987.-304 с.

6. Практикум по психодиагностике. Психодиагностика мотивации и саморегуляции. - М.: Изд-во МГУ, 1990. - 160 с.

7. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании - М.:ВЛАДОС, 1996. - 529 с.

8. Столяренко Л.Д. Основы психологии. - Ростов н/Д.: Феникс, 1997. - 796 с.

9. Чернышев А.С., Крикунов А.С. Социально-психологические основы организованности коллектива. - Воронеж, 1991. - 163 с.

8. Творчі здібності. Творча обдарованість.

1. Айзенк Г.Ю. Проверьте свои способности. Пер. с англ. - М., Педагогика-Пресс, 1992.-176 с.

2. Вивчення особистості підлітка /За ред. М.Т.Дригус. - К., 1994. - 126 с.

3. Гильбух Ю.З. Умственно одаренный ребенок.- К., 1992. - 84 с.

4. Мелхорн Г., Мелхорн Х.-Г. Гениями не рождаются. – М.: Просвещение,1989.- 160 с.

5. Музика О.Л. Цінності обдарованої особистості //Обдарована дитина, 1998. - №4. - С.6-10.

6. Одаренные дети. Пер. с англ. - М.: Прогресс, 1991.- 376 с.

7. Пертайтите А.И. Связь интеллектуальных творческих способностей с экстраверсией-интроверсией //Вопросы психологии, 1981.- № 6.- С.111-116.

8. Савенков А. И. Основные подходы к разработке концепции одаренности //Педагогика, 1998.- № 3.- С. 24-30.

9. Мотиви учіння.

1. Абрамова Г.С. Нравственный аспект мотивации учебной деятельности подростков //Вопр.психол., 1985.- № 6.- С.38-45.

2. Божович Л.И. Проблема развития мотивационной сферы ребенка. - В кн.: Изучение мотивации детей и подростков /Под ред. Л.И.Божович, Л.В.Благонадежиной.- М., 1972. – С.7-44.
3. Грабал В.Л. Некоторые проблемы мотивации учебной деятельности учащихся //Вопр.психол., 1987. - №1.- С.56-59.
4. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій. - Луцьк: Вид-во Волин держ ун-ту, 1997.-180 с.
5. Изучение мотивации поведения детей и подростков /Под ред. Л.Божович и Л.Благонадежиной. - М.: Педагогика, 1972. - 351 с.
6. Маркова А.К., Матис ТА, Орлов А.Б. Формирование мотивации учения. - М.: Просвещение, 1990. - 192 с.
7. Матюхина М.В. Особенности мотивации учения младших школьников //Вопр.психол.,1985. №1.- С.43-49.
8. Степанский В.И. Влияние мотивации достижения и избегания неудачи на регуляцию деятельности //Вопр.психол., 1981. - №6.- С.59-74.

10. Самооцінка та рівень домагань.

1. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе. - М.: Просвещение, 1989.- 224 с.
2. Бороздина Л.В., Видинска Л. Притязания и самооценка //Вест. Моск.ун-та. - Серия 14. Психология. – 1986.- №3.- С.21-30.
3. Бороздина Л.В. Исследование уровня притязаний. Учебное пособие. - М.: Изд-во МГУ,1986.-103 с.
4. Вивчення особистості підлітка /За ред. М.Т.Дригус. - К., 1994. - 126 с.
5. Методики психодіагностики в спорті /Л.В.Маришук и др. - М.: Просвещение, 1990-256 с.
6. Мнацаканян Л.И. Личность и оценочные способности старшеклассников. - М.: Просвещение, 1991. -191 с.
7. Резниченко М.А. Особенности самооценки старших школьников при овладении способами учебной работы //Вопр.психол.,1986. - № 3. - С. 35-44.

8. Соколова Е.Т., Чеснова И. Г. Зависимость самооценки подростка от отношения к нему родителей //Вопр.психол.,1986. - № 2.- С. 110-118.

11. Шкільна адаптація молодших школярів.

1. Балл Г.А. Понятие адаптации и ее значение для психологии личности //Вопр.психол., 1989. - № 1.- С.92-100.

2. Буянов М.И. Беседы о детской психиатрии. - М.: Просвещение, 1986. - 208 с.

3. Бэрн Р., Ричардсон Д. Агрессия. - СПб.: Питер, 1998. – 336 с.

4. Каган В.Е. Психогенные формы школьной дезадаптации //Вопр.психол.,1984. - №4. – С. 89-96.

5. Леонгард К. Акцентуированные личности. - К.: Вища школа, 1981. - 390 с.

6. Рабочая книга школьного психолога /Под ред. И.В.Дубровиной. - М.: Просвещение, 1991. - 303 с.

12. Міжособистісні стосунки в шкільному віці.

1. Гильяшева И.Н., Игнатъева Н.Д. Методика исследования межличностных отношений ребенка. - М., 1994. - 64 с.

2. Немов Р.С. Психология: В 3 кн. - Кн.3.: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. 3-е изд. - М.: ВЛАДОС, 1998. - 632 с.

3. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений.- К.: Лыбидь, 1990.-192 с.

4. Общая психодиагностика /Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. - М.: Изд-во МГУ, 1987. -304 с.

5. Практические занятия по психологии /Под ред. А.В.Петровского. - М.: Просвещение, 1972. - 167 с.

6. Психология развивающейся личности /Под ред. А.В.Петровского. - М.: Педагогика, 1987. - 239 с.

7. Семиченко В.А. Психология общения.- К.:Магістр S, 1997.-180 с.

8. Шакуров Р.Х Социально-психологические основы управления: руководитель и педагогический коллектив. - М.:Просвещение, 1990.- 208 с.

13. Психологія особистості (спрямованість, ціннісна сфера).

1. Божович Л.И. Личность и её формирование в детском возрасте. (Психологическое исследование).- М.: Просвещение, 1968. - 464 с.

2. Братусь Б.С. Аномалии личности,- М.: Мысль, 1988.- 301 с.

3. Вивчення особистості підлітка /За ред. М.Т.Дригус. - К., 1994.- 126 с

4. Изучение личности школьника учителем /Под ред. З.И.Васильевой и др. - М.: Педагогика, 1991.-136 с.

5. Мальковская Т.Н. Социальная активность старшеклассников. - М.: Педагогика 1988-144 с.

6. Сайко В.Д. Ценностные ориентации детей при переходе в младший школьный и подростковый возраст //Вопр.психол., 1986. - №2. - С. 67-75.

7. Сухомлинська О.В. Цінності у вихованні дітей та молоді: стан розроблення проблеми //Педагогіка і психологія, 1997. - №1.- С.105-111.

14. Особистість в колективі.

1. Изучение личности учащегося и ученических коллективов: Кн. для учителя /Л.М.Фридман, Т.А.Пушкина, И.Я.Каплунович. - М.: Просвещение, 1988. - 207 с.

2. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Психология малой группы. - М.: Изд-во МГУ, 1991. - 207 с.

3. Немов Р.С, Кирпичник А.Г. Путь к коллективу. - М : Педагогика, 1988. - 144 с.

4. Петровский А.В., Шпалинский В.В. Социальная психология коллектива. - М.: Просвещение, 1978. - 176 с.

5. Платонов Ю.П. Психология коллективной деятельности: Теоретико-методологический аспект.- Л.: Изд-во ЛГУ, 1990.- 184 с.

15. Психологія особистості учителя.

1. Бодалев А.А. Восприятие и понимание человека человеком. - М.: Изд-во МГУ, 1982.-199 с.

2. Грехнев В.С. Культура педагогического общения. - М.: Просвещение, 1990. -144 с.

3. Елканов СБ. Профессиональное самовоспитание учителя. - М.: Просвещение, 1986.-143 с.

4. Кузьмина Н.В. Очерки психологии труда учителя. - Л.: Изд-во ЛГУ, 1967,-175 с.36

5. Немов Р.С. Психология. В 3 кн. - Кн. 2.: Психология образования. - 3 изд. - М.: ВЛАДОС, 1998.-608 с.

6. Основы педагогики и психологии высшей школы /Под ред.А.В.Петровского. - М.: Изд-во МГУ, 1986. - 303 С.

7. Психология развивающейся личности /Под ред. А.В.Петровского. - М.: Педагогика, 1987,-239 с.

8. Сметанський М.І., Галузяк В.М. Педагогічна влада та її виховний потенціал //Педагогіка і психологія, 1996- №4. - С.32-39.

9. Шакуров Р.Х. Социально-психологические основы управления: руководитель и педагогический коллектив. - М.:Просвещение, 1990.- 208 с.

16. Психологічні основи педагогічного такту.

1. Барбіна Є.С Педагогічна майстерність як чинник інтеграції професійної підготовки майбутнього вчителя //Педагогіка і психологія, 1996.- №1.- С.133-141.

2. Гашимова В.Х. Деякі аспекти розвитку творчої особистості майбутнього вчителя //Педагогіка і психологія, 1996.- №3.- С.164-169.

3. Грехнев В.С Культура педагогического общения. - М.: Просвещение, 1990. -144 с.

4. Седова Н.В. Общение учителя и учащихся на уроке /В кн.: Изучение личности школьника учителем /Под ред. З.И.Васильевой и др. - М.: Педагогика, 1991. -136 с.

5. Синиця І.О. Педагогічний такт і майстерність учителя. - К.: Рад.шк., 1981. - 135 с

6. Страхов И.В. Психологические основы педагогического такта. - Саратов, 1972.

17. Психологічні особливості диференціації і індивідуалізації навчання.

1. Акимова М.К., Козлова В.Т. Индивидуальность учащегося и индивидуальный подход. - М.: Знание, 1992. - 80 с.

2. Акимова М.К. и др. Диагностика индивидуально-психологических различий в обучении //Вопр.психол., 1984. - №6.- С. 71-79.

3. Гильбух Ю.З. Дифференциация в начальном звене.- К.: НПЦ Перспектива, 1995.-54 с.

4. Гильбух Ю.З. Темперамент і пізнавальні здібності школяра,- К.: МО України, 1992.-216 с.

5. Гуревич К.М. Индивидуально-психологические особенности школьников. - М.: Знание, 1988. - 80 с.

6. Изучение личности школьника учителем /Под ред. З.И.Васильевой и др. - М.: Педагогика, 1991,-136 с.

7. Лейтес Н.С. Проблема соотношения возрастного и индивидуального в способностях школьника //Вопр.психол,1985. - №1. - С.9-18.

8. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. - М.: Прогресс, 1982. -231 с.

18. Сім'я та формування особистості.

1. Баев Б.Ф. Чи знаєте ви свою дитину? - К.: Рад.школа, 1985. - 80 с.

2. Бютнер К. Жить с агрессивными детьми. - М.: Педагогика, 1991. - 144 с.
3. Вивчення особистості підлітка /За ред. М.Т.Дригус. -К.,1994.-126 с.
4. Воспитание детей в неполной семье: Пер. с чешского. - М.: Прогресс, 1980. -206 с.
5. Ковалев СВ. Психология современной семьи. - М.: Просвещение, 1988. - 208 с.
6. Нікітін Б., Нікітін Л. Ми та наші діти. - К.: Молодь, 1989. - 240 с.
7. Популярная психология для родителей /Под ред. А.А.Бодалева. - М.: Педагогика, 1988.- 256 с.
8. Хоментаскас Г.Д. Семья глазами ребенка. - М.: Педагогика, 1989. - 160 с.
9. Хромова О.Л., Кравченко Т.В. Педагогізація батьків у Сполучених Штатах Америки //Педагогіка і психологія, 1997. - № 2.

19. Психологічні особливості статевого виховання в сім'ї (школі).

1. Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дитини: Науково-методичний збірник / За ред. Т.В. Говорун. – К.: Інститут змісту і методів навчання, 1996. – 168 с.
2. Каган В.Е. Семейные и полоролевые установки у подростков //Вопр.психол.,1987. - №2 - С.54-61.
3. Каган В.Е. Воспитателю о сексологии. - М.: Педагогика, 1991. - 256 с.
4. Ковалев СВ. Подготовка старшеклассников к семейной жизни. - М.: Просвещение, 1991.-143 с.
5. Кон И.С. Психология ранней юности. - М.: Просвещение, 1989.- 255 с.
6. Кон И.С. Психология старшеклассника. - М.: Просвещение, 1980.-192 с.

7. Махов Ф.С. Давайте поговорим об «этом» или Как надо и как не надо говорить об «этом». – СПб.:КАРО, 2003. – 256 с. – (Материалы для специалиста образовательного учреждения).
8. Махов Ф.С. Кого и как мы растим. – СПб., 2003.
9. Орлов Ю.М. Половое развитие и воспитание. Книга для учителя. -М.: Просвещение, 1993.
10. Тимощенко Л.Н. Воспитание старшеклассниц. - М.: Просвещение, 1990.-191 с.

20. Формування характеру дітей.

1. Абраменко В.І. Основні тенденції у формуванні характеру школярів підліткового віку //Рад.школа, 1973. - №1.
2. Бодалев А.А. Психология личности.- М.:Изд-во МГУ, 1988- 188 с.
3. Орлов Ю.М. Восхождение к индивидуальности. - М.: Просвещение, 1991 - 287 с.
4. Орлов Ю.М. Самопознание и самовоспитание характера. - М.: Просвещение 1987.-224 с.
5. Практические занятия по психологии /Под ред. А.В. Петровского. - М.: Просвещение, 1972. - 167 с.
6. Столяренко Л.Д. Основы психологии. - Ростов н/Д.: Феникс, 1997. - 796 с.

21. Поведінка підлітків в конфліктних ситуаціях.

1. Жутикова Н.В. Учителю о практике психологической помощи. - М.: Просвещение, 1983,-176 с.
2. Коломинский Я.Л., Жизневский Б.П. Социально-психологический анализ конфликтов между детьми в игровой деятельности //Вопр.психол.;,1990. - №2.-С.35-42.
3. Краковский А.П. О подростках. - М.: Педагогика, 1970,- 272 с.
4. Популярная психология для родителей /Под ред. А.А.Бодалева. - М.: Педагогика, 1988.- 256 с.

5. Робер М.-А., Тильман Ф. Психология индивида и группы: Пер. с фр. - М.: Прогресс, 1988. - 256 с.

22. Властивості уваги та успішність учнів у навчанні.

1. Гальперин П.Я., Кабыльницкая СЛ. Экспериментальное формирование внимания. - М.: Изд-во МГУ, 1974. - 101 с.

2. Немов Р.С. Психология: В 3 кн. - Кн.3.: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. 3-е изд. - М.: ВЛАДОС, 1998. - 632 с.

3. Практические занятия по психологии /Под ред. А.В.Петровского. - М.: Просвещение, 1972. - 167 С.

4. Столяренко Л.Д. Основы психологии. - Ростов н/Д.: Феникс, 1997. - 796 с.

5. Страхов И.В. Воспитание внимания школьников. - М.: Учпедгиз, 1958.-128 с.

23. Соціальна перцепція в навчальному процесі.

1. Бодалев А.А. Восприятие и понимание человека человеком.-- М.: Изд-во МГУ, 1982.-199 с.

2. Корнєв Н.М., Коваленко А.Б. Соціальна психологія- К., 1995. - 304 с.

3. Обозов Н.Н., Щекин Г.В. Психология работы с людьми. - К.: Политиздат Украины, 1990.-205 с.

4. Психология развивающейся личности /Под ред. А.В.Петровского. - М.: Педагогика, 1987. - 239 с.

5. Столяренко Л Д. Основы психологии. - Ростов н/Д.: Феникс, 1997. - 796 с.

24. Психологічні особливості процесів пам'яті.

1. Голубева Э.А. Индивидуальные особенности памяти человека. - М.: Просвещение, 1980. - 150 с.

2. Житникова Л.М. Учите детей запоминать. - М.: Просвещение, 1985.- 96 с.

3. Ляудис В.Я. Память в процессе развития. - М.: Изд-во МГУ, 1976.- 255 с.

4. Немов Р.С. Психология: В 3 кн. - Кн.3.: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. 3-е изд. -М.: ВЛАДОС, 1998.-632 с.

5. Познавательные процессы и способности в обучении /Под ред. В.Д.Шадрикова. - М.: Просвещение, 1990.-142 с.

6. Середа Г.К. Что такое память? // Психол.журн.,1985. - №6. - С.41-48.

7. Смирнов А.А. Избранные психологические труды: В 2-х т. - М.: Педагогика, 1987.

25. Розвиток уяви (мислення, сприймання, пам'яті) в дитячому (підлітковому) віці.

1. Брушлинский А.В. Субъект: мышление, учение, воображение. - Москва-Воронеж, 1996. - 390 с.

2. Выготский Л.С. Воображение и его развитие в детском возрасте. - Собр.соч., т.2. - М.: Педагогика, 1982. - С.436-454.

3. Немов Р.С. Психология: В 3 кн. - Кн.3.: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. 3-е изд. - М.: ВЛАДОС, 1998. - 632 с.

4. Познавательные процессы и способности в обучении /Под ред. В.Д.Шадрикова. - М.: Просвещение, 1990.-142 с.

5. Практические занятия по психологии /Под ред.А.В.Петровского. - М.: Просвещение, 1972. - 167 с.

26. Особливості мислительної діяльності.

1. Брушлинский А.В. Психология мышления и проблемное обучение. - М.: Знание, 1983.-96 с.

2. Брушлинский А.В. Субъект: мышление, учение, воображение. - Москва-Воронеж, 1996. - 390 с.

3. Выготский Л.С. Мышление и речь. - Собр.соч., т.2. - М.: Педагогика, 1982. -С.6-361.

4. Лук А.Н. Мышление и творчество. - М.: Политиздат, 1976. - 144 с.
5. Немов Р.С. Психология: В 3 кн. - Кн.3.: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. 3-е изд. - М.: ВЛАДОС, 1998. - 632 с.
6. Обдарована дитина. -1998. - №2, №3, №4, №5.
7. Познавательные процессы и способности в обучении /Под ред. В.Д.Шадрикова.- М.: Просвещение, 1990. - 142 с.
8. Практические занятия по психологии /Под ред. А.В.Петровского. - М.. Просвещение, 1972. - 167 с.

27. Психологічні особливості мовленнєвих здібностей та їх розвиток.

1. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе- М.: Просвещение,1989.-224 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К.:Либідь,1991- 256 с.
3. Горелов И.Н. и др. Умеете ли вы общаться? - М.: Просвещение, 1991. - 143 с.
4. Добрович А. Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения. - М.: Просвещение, 1987. - 206 с.
5. Семиченко В.А. Психология речи. - К.: Магистр, 1998. - 112 с.
6. Сивачук Н.П. Національний мовленнєвий етикет у мовній підготовці студента-філолога //Педагогіка і психологія, 1997. - № 2. - С.132-138.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК КУРСОВИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

1. Особливості світосприймання та Я-концепції дітей-сиріт.

2. Проблема взаємовідносин дітей-сиріт з ровесниками та дорослими.
3. Темперамент як психологічна категорія та його відображення в характеристиках літературних персонажів.
4. Літературне відображення конфліктів у навчальному процесі та їх психологічна інтерпретація.
5. Позитивна мотивація у навчально-виховному процесі та її розвиток засобами творів українських письменників.
6. Розвиток здібностей як психологічна проблема і як літературний сюжет.
7. Механізми психологічного захисту в поведінці літературних героїв Т.Шевченка,
8. Втеча від реальності в душевних переживаннях героїв Т.Шевченка.
9. Мотиви самотності у творчості романтиків та неокласиків. Порівняльний аналіз.
10. Психологічний аналіз біографічних мотивів у любовній ліриці П.Тичини.
11. Авторська інтерпретація психолого-педагогічних ситуацій у творах О.Гончара.
12. Аксиологічні основи життєвих виборів літературних героїв-старшокласників.
13. Формування читацьких інтересів молодших школярів.
14. Психологічне вивчення молодших школярів з відхиленнями у поведінці.
15. Дослідження особливостей пізнавальної діяльності учнів початкових класів з низьким рівнем розумового розвитку.
16. Тривожність і її прояви у молодших школярів.
17. Самостійність молодших школярів і її місце в пізнавальній діяльності.
18. Вивчення особливостей розвитку чесності у молодшому шкільному віці.
19. Психологічне вивчення невстигаючих учнів.

20. Диференціація учнів початкових класів та фактори, що її зумовлюють.
21. Психологічні аспекти профілактики наркоманії у підлітків.
22. Вплив проблемної сім'ї на процес соціалізації підлітка.
23. Зовнішні і внутрішні конфлікти в студентському середовищі.
24. Дитячі страхи та їх корекція.
25. Діагностика та психокорекція агресивності у підлітків.
26. Тривожність молодших школярів та способи її подолання.
27. Динаміка "Я-концепції" в дитинстві та зрілому дитинстві.
28. Формування особистості дитини (на різних вікових етапах).
29. Психологічні особливості спілкування учнів молодшого (середнього, старшого) віку.
30. Вплив оцінки значущих дорослих на самооцінку дитини.
31. Психологічний аналіз шляхів педагогічного впливу на дітей.
32. Психологічний аналіз вчинків школярів-підлітків.
33. Дослідження психологічних властивостей емоційно-вольової сфери дітей за допомогою дитячого варіанту тесту Розенцвейга.
34. Використання гри з психокорекції невротичних відхилень у поведінці дітей молодшого-шкільного (дошкільного) віку.
35. Статева диференціація поведінки хлопчиків та дівчаток під впливом педагогічних вимог.
36. Потаємні мрії дітей як проекція особистісних проблем.
37. Вивчення інтелектуальної готовності дітей до школи.
38. Вивчення емоційно-вольової готовності дітей до школи.
39. Особистісна готовність дітей до навчання в школі.
40. Мотиваційна готовність дітей до навчання в школі.
41. Психологічні характеристики першокласників та їх урахування в навчальному процесі.
42. Особливості психічного розвитку дітей 6-7 років.
43. Діагностика психологічної готовності дитини до школи.
44. Показники психологічної готовності до навчання в школі.
45. Формування навчально-пізнавальної активності у дітей 6-7 років.

46. Розвиток пізнавальних інтересів у різних вікових групах молодших школярів.
47. Мотиви навчальної діяльності молодих школярів.
48. Особливості навчальних інтересів молодших школярів.
49. Особливості мимовільного і довільного запам'ятовування у молодших школярів.
50. Індивідуальні особливості пам'яті (сприймання, мислення) молодшого школяра та їх врахування в навчальному процесі.
51. Індивідуальні особливості уваги молодших школярів і їх врахування в навчальному процесі.
52. Виховання довільної уваги у молодших школярів в навчальній діяльності.
53. Педагогічна оцінка як фактор активізації пізнавальної діяльності молодого школяра.
54. Причини шкільної дезадаптації молодшого школяра.
55. Особливості психокорекції учбових фобій у дітей молодшого шкільного віку.
56. Особливості оцінки і самооцінки в молодшому шкільному (підлітковому, старшому) віці
57. Формування "образу-Я" у дітей дошкільного (молодшого шкільного, підліткового) віку.
58. Міжособисті стосунки в групах молодших школярів (підлітків).
59. Темперамент і особливості його прояву в молодшому шкільному (підлітковому, старшому шкільному) віці.
60. Цінність здоров'я в уявленнях та поведінці старших школярів (підлітків).
61. Особливості уявлень дівчаток старшого шкільного (підліткового) віку про ідеал жінки та шляхи їх формування.
62. Особливості уявлень юнаків (підлітків) про ідеал чоловіка.
63. Психологічні бар'єри спілкування у школярів.

64. Психологічні механізми формування авторитету вчителя в учбовій групі (старших школярів, підлітків).
65. Розвиток рефлексії у молодших школярів (підлітків, юнаків).
66. Творчі здібності і їх прояв у підлітковому (юнацькому) віці.
67. Роль соціальної ідентифікації старшокласників в міжособистісних взаємовідносинах у групі.
68. Особливості статево-рольової поведінки та сексуальної просвіти дітей різних вікових періодів.
69. Вплив сучасної музики на Я-концепцію підлітків.
70. Особливості психокорекції тривожності молодших школярів (підлітків, старшокласників).
71. Соціально-психологічні умови оптимізації педагогічного спілкування.
72. Особливості спілкування в шкільному педагогічному колективі.
73. Взаємозв'язок креативності та інтелектуальних здібностей дітей молодшого шкільного (підліткового, старшого шкільного) віку.
74. Діагностика розумового розвитку дитини та його корекція.
75. Психологічні особливості учнів з неповних і неблагополучних сімей.
76. Особливості навчальної діяльності школярів з відставанням психічного розвитку.
77. Дослідження емоційно-стресових передумов виникнення неврозів у дітей.
78. Соціально-психологічні причини неуспішності молодших школярів (підлітків).
79. Уявлення про своє майбутнє у старших підлітків (юнаків).
80. Розвиток потреби у самовизначенні в старшому шкільному віці.
81. Спілкування як чинник формування особистості.
82. Моральний вибір як показник особистісного розвитку дитини.

ОРИЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПСИХОЛОГІЯ»

1. Дитячі страхи та їх корекція.

1. Войтко В.І. Психологічний словник. - К.: "Вища школа", 1982.
2. Гарбузов В.И. Нервные дети. - Л.: Медицина, 1990.
3. Глассер У. Школа без неудачников. - М.: Прогресс, 1991.
4. Дубровина М.В. Руководство практического психолога. - М., 1995.
5. Чего не бывает на свете /Под ред. О.М. Дьяченко. - М.: Просвещение, 1991.
6. Эберлейн Г. Страхи здоровых детей. - М.: Знание, 1982.
7. Захаров А.И. Как предупредить отклонения в поведении ребенка. - М.: Просвещение, 1986.
8. Захаров АИ. Как преодолеть страхи у детей. - М.: Педагогика, 1986.
9. Лебединский В.В., Никольская О.С. Эмоциональные нарушения в детском возрасте и их коррекция. - М.: Изд-во Московского университета, 1990.
10. Левис Ш. Ребенок и стресс (серия "Сам себе психолог"). – СПб, 1997.
11. Максимова Н.Ю. Воспитательная работа с социально дезадаптированными школьниками. Метод. рекомендации. - К., 1997.
12. Максимова Н.Ю., Мільотіна К.Л., Піскун В.Н. Основи дитячої патопсихології. - К.: "Перун", 1996.
13. Рейнуотер Дж. Это в ваших силах. Как стать собственным психотерапевтом. - М.: Прогресс, 1992.
14. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании. – М.: "Владос", 1996.
16. Романова Е.С., Потемкина О.Ф. Графические методы в психодиагностике. - М., 1992,
17. Самоукин И. Я. Игры в школе и дома. Психотренинговые упражнения. Коррекционные программы. - М., 1995.

18. Слободяник А.П. Психотерапия, внушение, гипноз. - К.: Здоровье, 1982.

19. Щербакова К.И., Григоренко Г.И. У сім'ї росте дитина. - К.: Освіта, 1995.

2. Вплив проблемної сім'ї на соціалізацію підлітка.

1. Мистецтво життєтворчості особистості: В 2 т. - Київ, 1997.

2. Фромм Э. Бегство от свободы. - Минск, 1998.

3. Кабанов М.М., Личко А.Е., Смирнов В.М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. - Л.: Медицина, 1983.

4. Спиваковская А.С. Профилактика детских неврозов. Комплексная психологическая коррекция. - Ленинград, 1979.

5. Личко Е.А. Подростковая психиатрия. - Ленинград, 1979.

6. Дружинин В. Психология семьи. - М.: КСП, 1996.

9. Мид М. Культура и мир детства. - М., 1988.

10. Кон И.С. Психология ранней юности. - М., 1988.

11. Кулагина И.Ю. Возрастная психология. - М.: УРАО, 1997.

12. Захаров А.И. Неврозы у детей и психотерапия. - СПб.: Союз, 1998.

13. Братусь Б.С. Начала христианской психологии. - М.: Наука, 1995.

3. Зовнішні і внутрішні конфлікти в студентському середовищі.

1. Грановская Р.М. Элементы практической психологии. - СПб, 1997. – 89 с.

2. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология. - Харьков, 1997. – 156 с.

3. Донченко Е.А., Титаренко Т.М. Личность. Конфликт. Гармония. – Киев, 1989. – 213 с.

4. Гостев А.А., Соснов В.А., Степанов Е.И. На путях становления отечественной конфликтологии //Психол. журн. Т.17. – №2.

5. Рабочая книга практического психолога. Технология эффективной профессиональной деятельности. - М., 1996.
6. Шибутани Т. Социальная психология. - Ростов-на-Дону, 1998. – 198 с.
7. Скотт Д.Г. Конфликты. Пути их преодоления. - Киев, 1991.
8. Черепанова Е. Психологический стресс. - М., 1997.
9. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб., 1997.

4. Беседа як основний метод спілкування практичного психолога з клієнтом.

1. Мальований Ю. Педагогічна гуманізація навчання //Шлях освіти, 1997. - №2.
2. Муратов С. Нормативний репертуар функціональних ролей учителя-гуманіста //Освіта і управління. Т.2. №3, 1988. –
3. Андреева Г.М. Социальная психология. - М., 1998. – 215 с.
4. Емельянов Ю.Н. Обучение паритетному диалогу. - Л., 1991.
5. Злобина Е.Г. Общение как фактор развития личности. - К., 1981.
6. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды. В 2-х т. -Л., 1981. – 319 с.
7. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. – М., 1968. – 209 с.
8. Мясищев В.Н. О взаимосвязи общения, отношения и отражения как проблеме общей и социальной психологии. - Л., 1970.
9. Мясищев В.Н. Личность и неврозы. - Л., 1960
10. Ковалев А.Г., Мясищев В.Н. Психические особенности человека. - Л., 1957.
11. Степанский В.И. Свойство субъективности как предпосылка личностной формы общения //Вопр. психол., 1991. - №5.
12. Бодалев А.А. Личность и общение. - М., 1995.
13. Ішмуратов А.Т. Конфлікт і згода. - К., 1996.
14. Бодалев А.А. Восприятие и понимание человека человеком. - М., 1982.
15. Хазанова М.А. Феномен принятия в психотерапевтическом консультировании. *Вопросы психологии*, 1993. №2.

16. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. - М., 1994.
17. Гиппенрейтер Ю.Б. Общаться с ребенком. Как? - М., 1997.
18. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування. - К., 1998.
19. Краткий психологический словарь / под общ. ред. А.В.Петровского, М.Г.Ярошевского. Ростов-на-Дону, 1998.
20. Данилова Е.Е. Беседа как один из методов работы школьного психолога. К., 1991. 168 с.

5. Психологічні аспекти неспішності молодших школярів.

1. Акимов М.К., Козлова В.Т.. Индивидуальность учащегося и индивидуальный подход. – М.: Знание, 1990. – 80 с.
2. Зинченко С.Н. Почему детям бывает трудно учиться. – К.: Рад.шк., 1990. – 56 с.
3. Калмыкова З.И. Проблема преодоления неуспеваемости глазами психолога. –М.: Знание, 1982. – 96 с.
4. Лукьянов Ю.Е. Если вашему ребенку трудно учиться. – М.: Знание, 1990. - 74 с.
5. Мурачковский Н.И. Как предупредить неуспеваемость школьников. - Минск: Нар. асвета, 1977. -80 с.
6. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. - М.: Просвещение, 1996.-351 с.
7. Отстающие в учении школьники (проблемы психического развития) / под ред. Калмыковой. - М.: Знание, 1986. - 208 с.
8. Психологические проблемы неуспеваемости школьников // Под ред. Н.А. Менчинской. - М.: Педагогика, 1971. - 272 с.
9. Рабочая книга школьного психолога // Под ред. И.В.Дубровиной. - М.: Просвещение, 1991. - 303 с.
10. Совершенствование обучения младших школьников // Под ред. А.М.Пышкало. -М.: Педагогика, 1984. -128 с.
11. Темперамент і пізнавальні здібності школяра // За ред. Ю.З.Гільбуха. - К., 1992. – 216 с.

12. Учбова діяльність молодшого школяра; діагностика і корекція неблагополучностей //За ред. Ю.З.Гільбуха. - К., 1994. - 93 с.

6. Психокорекція агресивності у підлітків.

1. Абрамова ГС. Введение в практическую психологию – М., 1994. –
2. Байард Р.Т., Байард Дж. Ваш беспокойный подросток. – М., 1991. –
3. Грабська І.А., Киричук О.І. Ігрові І форми психічної корекції //Рад.шк., №12. –1990. –
4. Захаров А.И. Как предупредить отклонение в поведении ребенка. – М., 1998.
5. Кузьмина В.К. Дети с расстройствами поведения. К.; Рад.шк., 1981.
- 6 Левитов Н.Д. Фрустрация как один из видов психических состояний //Вопросы психологии. - 1967. - №6
7. Лоренц К. Агрессия. - М., 1994.
8. Максимова Н.Ю., Мілютіна К.Л., Піскун В.Н. Основи дитячої патопсихології. – К.: Перун, 1996.
9. Рогов Е,И, Настольная книга практического психолога в образовании. – М.: Владос, 1996.
10. Словарь практического психолога, - Минск: Харвест, 1917,
11. Семенюк Л,М. Психологическая сущность агрессивности и ее проявление у детей подросткового возраста. - М., 1991.
12. З.Фрейд. Я и Оно. – Тбилиси, 1991.
13. Фурманов И.А. Детская агрессивность: психодиагностика и коррекция. – Минск, 1996.
14. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: В 2 т. – М., 1986.
15. Шванцара И. Диагностика психического развития. - Прага, 1978.
16. Бюллер К. Жить с агрессивными детьми. - М., 1991.

17. Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції. - К.: Либідь, 1996.

7. Психологічні особливості спілкування психолога і клієнта.

8. Визначення ступеня розвитку емпатії у студентів-психологів.

9. Розвиток самооцінки у студентів-психологів.

10. Вивчення рівня інтелектуального розвитку студентів-психологів за допомогою тесту Амтхауера.

11. Діагностика сімейних відносин засобом малюнків.

12. Вивчення конфліктів у сім'ї за допомогою малюнка.

13. Дослідження особливостей мислення психолога-консультанта.

14. Дослідження розвитку самосприйняття у студентів-психологів.

15. Формування «Я-концепції» майбутнього практичного психолога в умовах професійного навчання.

16. Психокорекційний ефект взаємин між практичним психологом і клієнтом.

17. Взаємні оцінні ставлення в групі і їх вплив на особистісне становлення майбутнього практичного психолога.

18. Тривожність як прояв суперечностей "Я-концепції" майбутнього практичного психолога.

19. Ідеали і спрямованість особистості у підлітковому віці.

20. Формування "Я-концепції" майбутнього практичного психолога в умовах професійного навчання.

21. Дослідження розвитку самосприйняття у студентів-психологів.

22. Дослідження професійного семантичного простору студентів-психологів.

23. Дослідження когнітивних стилів у студентів-психологів.

24. Групова психодіагностика, аналіз результатів оформлення психологічного висновку (на прикладі будь-яких сторін особистості учнів і їх стосунків в колективі).

25. Дослідження гнучкості, ригідності мислення майбутнього психолога.

26. Емпатійне спілкування в роботі практичного психолога.
27. Діагностика сімейних стосунків засобом малюнків.
28. Вивчення конфліктів в сім'ї за допомогою малюнка.
29. Діалогічне спілкування в роботі практичного психолога.
30. Малюнок як засіб вивчення мікросередовища дитини.
31. Емоційний розвиток і його значення у соціальному вихованні дитини.
32. Прояв дитячих неврозів у дорослому віці.
33. Зміцнення «Я-концепції» клієнта як соціально-психологічна функція практичного психолога.
34. Вплив практичного психолога на формування "образу-Я" Клієнта
35. Конфлікти у спілкуванні «вчитель-учень» очима: а) вчителів; б) учнів.
36. Невербальні індикатори прояву взаємних оцінних ставлень педагогів і вихованців.
37. Розвиток саморегуляції у школярів психотехнічними методами.
38. Розвиток пам'яті у школярів психотехнічними методами.
39. Розвиток уваги у школярів психотехнічними методами.
40. Формування установки на діалог як передумова ефективного психологічного консультування.
41. Психодіагностика схильностей до діалогічного спілкування.
42. Проблема особистісного росту в гуманістичній психології.
43. "Образ-себе" в ментальності українця.
44. Розвиток творчого мислення учнів.
45. Дослідження особливостей ригідності мислення підлітка.
46. Розвиток навичок подолання негативних форм поведінки підлітків.
47. Розвиток рефлексії у школярів.
48. Дослідження особливостей стресових станів у дітей різного віку.

49. Дослідження особливостей брехливості у дітей (дошкільного, молодшого шкільного віку).

50. Дослідження особливостей страхів у дітей, їх прояву і формування.

51. Розвиток навичок саморегуляції у дітей.

52. Розвиток у дітей здатності передбачати наслідки своїх вчинків (дошкільного, молодшого шкільного, підліткового віку).

53. Формування «Я-концепції» старшокласників.

54. Особливості «Я-концепції» в професійному самовизначенні майбутнього психолога.

55. Діагностика професійної придатності майбутніх абітурієнтів до педагогічної професії.

56. Взаємозв'язок рівня комунікабельності і соціального статусу в групах підлітків.

57. Розвиток міжособистих стосунків у молодшому шкільному (підлітковому, юнацькому) віці.

58. Розвиток ціннісної сфери в підлітковому віці.

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ПСИХОЛОГІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

1. Психологічні особливості розвитку мотивації учбової діяльності молодшого школяра.

2. Інтелектуальний розвиток молодшого школяра.

3. Особливості розвитку вольових якостей молодших школярів.

4. Розвиток розумових здібностей молодших школярів.

5. Гендерні (статеві) відмінності учнів та їх прояв у навчально-виховному процесі.

6. Розвиток пізнавальних інтересів молодших школярів на уроках (математики, читання, мови тощо).

7. Удосконалення процесів пам'яті молодших школярів на уроках математики (читання, мови тощо).

8. Розвиток уяви молодших школярів на уроках читання (математики тощо).
9. Розвиток уваги молодших школярів на уроках читання (математики тощо).
10. Розвиток здібностей молодших школярів засобами навчання (на уроках мови, фізкультури тощо).
11. Особливості стосунків з однолітками в молодшому шкільному віці.
12. Творча обдарованість учнів та її розвиток в навчальній та виховній роботі.
13. Психологічні особливості самооцінки та рівня домагань у молодшому шкільному віці.
14. Індивідуальні відмінності в розвитку новоутворень молодшого школяра.
15. Розвиток мнемічних умінь учнів на уроках читання.
16. Розвиток позитивних рис характеру молодших школярів.
17. Дослідження властивостей уваги молодших школярів.
18. Агресія та її корекція в молодшому шкільному віці.
19. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів засобами творчих завдань з малювання (музики тощо).
20. Психологічні особливості обдарованої особистості в молодшому шкільному віці.
21. Діагностика інтелектуальної обдарованості молодших школярів.
22. Діагностика творчої обдарованості молодших школярів.
23. Психологічні особливості довільної поведінки та її розвиток у дітей-шестиліток.
24. Психологічна характеристика емоційної сфери молодших школярів.
25. Розвиток комунікативних здібностей молодших школярів.
26. Психологічні причини неуспішності молодших школярів та шляхи її подолання.

27. Психологічні особливості розвитку рефлексії в молодших школярів.
28. Діагностика та розвиток особистісної готовності дітей 6-літок до шкільного навчання.
29. Психологічна неготовність дитини до школи та її діагностика.
30. Діагностика та розвиток інтелектуальної готовності дітей 6-літок до шкільного навчання.
31. Психологічні особливості розвитку внутрішнього плану дій в молодшому шкільному віці.
32. Корекція емоційних станів та властивостей особистості молодших школярів.
33. Індивідуально-психологічні властивості учнів початкових класів та їх врахування в навчально-виховній роботі.
34. Особливості прояву мотиву досягнення успіху в молодшому шкільному віці.
35. Стиль педагогічного спілкування вчителя та його вплив на згуртованість учнівського колективу в початковій ланці.
36. Психологія оцінювання вчителем знань шестиліток в період адаптації до навчання.
37. Психологічні особливості колективного оцінювання знань в молодшому шкільному віці.
38. Шляхи розвитку логічного мислення у молодших школярів.
39. Психологічні особливості розвитку творчого мислення у молодшому шкільному віці.
40. Особливості розвитку самоконтролю у молодшому шкільному віці.
41. Розвиток соціальних емоцій у молодших школярів.
42. Провідна діяльність та її роль у розвитку особистості молодшого школяра.
43. Розвиток Я- концепції в молодшому шкільному віці.
44. Особливості впливу соціальної ситуації розвитку молодшого школяра на «внутрішню позицію школяра».
45. Шкільна дезадаптації у молодшому шкільному віці.

Додаток Б**Орієнтовний план роботи студента та терміни поетапної підготовки курсової роботи до захисту, узгоджені з керівником**

№ п/п	Етапи роботи над курсовим проектом	Термін узгодження та здачі науковому керівнику
1	Загальна консультація, вибір теми	Протягом 2-х тижнів семестру
2	Аналіз літератури щодо теми дослідження	Перший місяць семестру
3	Складання та узгодження плану курсової роботи (чернетка)	Перший місяць семестру
4	Поточні індивідуальні консультації	За домовленістю з науковим керівником та у день його чергування
5	Написання I розділу курсового проекту (чернетка), розробка методики дослідження.	До кінця 2 місяця
6	Проведення дослідження. Написання та здача повного варіанту (чернетка).	Кінець 3 місяця
7	Виправлення помилок	Початок 4 місяця
8	Здача остаточного варіанту курсового проекту	За два тижні до захисту
9	Захист курсової роботи	У період залікової сесії

Зразок завдання курсової роботи

Наприклад.

1) Тема курсової роботи «Особливості оперативної пам'яті п'ятикласників на уроках алгебри».

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми розвитку пам'яті в підлітковому віці.

2. Визначити особливості оперативної пам'яті в навчальній діяльності.

3. Узагальнити досвід дослідження оперативної пам'яті та розробити методику її дослідження.

4. Вивчити особливості оперативної пам'яті п'ятикласників і розробити рекомендації для можливості її розвитку на уроках алгебри.

2) Тема курсової роботи «Психологічні особливості творчого мислення старшокласників та його розвиток на уроках фізики».

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз психологічної літератури з проблеми творчості, творчого мислення та особливостей його формування.

2. Уточнити сутність понять «творче» та «креативне» мислення та його особливості у старшокласників.

3. Провести дослідження та здійснити аналіз результатів. Розробити систему творчих завдань для використання на уроках фізики у старшокласників та проаналізувати результати розвитку творчого мислення на уроках фізики.

4. Розробити психолого-педагогічні рекомендації вчителям фізики щодо розвитку творчого мислення.

Зразок вступу до теми:

“Розвиток когнітивної діяльності молодших школярів в навчальній діяльності з урахуванням індивідуальних властивостей пам’яті”.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Впровадження в систему освіти нових інформаційних технологій в сучасних навчальних закладах передбачає зростання вимог до інтелектуальних здібностей людини, сформованості її пізнавальної сфери. Формування стилів пізнавальної діяльності дітей молодшого шкільного віку є актуальною проблемою, оскільки від їх розвитку залежить успішність оволодіння навчальною діяльністю та ефективність пізнавальної діяльності в школі та подальшій соціалізації.

Стиль пізнавальної діяльності досліджувався в роботах зарубіжних та вітчизняних учених. Зокрема, таких, як: О.Г.Асмолов, Р.Н.Гарднер, Е.О.Клімов, В.Колга, Т.В.Корнілова, І.Л.Пономаренко, М.А.Холодна та ін. В сучасній науці виокремлено значну кількість стилів пізнавальної діяльності, доведено їх якісні відмінності, розроблено діагностичні методики. ...

Пам’ять, як особливий пізнавальний процес, досліджували в своїх роботах багато учених: Л.В.Занков, П.І.Зінченко, Г.С.Костюк, В.Я.Ляудіс, С.Л.Рубінштейн, А.О.Смірнов, Т.Б.Хомуленко та ін. Дослідженнями підтверджено, що молодший шкільний вік є сенситивним у розвитку пам’яті, у становленні основних її форм.

Разом з тим у віковій психології залишається недостатньо вивченим зв’язок розвитку пам’яті зі стилем когнітивної (пізнавальної) діяльності.

Актуальність проблеми та недостатнє вивчення зв’язку пізнавального стилю з розвитком пам’яті зумовили вибір теми

курсової роботи: “Розвиток когнітивної діяльності молодших школярів в навчальній діяльності з врахуванням індивідуальних властивостей пам’яті”.

Об’єкт дослідження – розвиток пізнавальної сфери молодших школярів.

Предмет дослідження – психологічні особливості стилю пізнавальної діяльності молодших школярів та їх зв’язок з індивідуальними властивостями пам’яті.

Мета дослідження – теоретично вивчити та дослідити вплив особливостей стилю пізнавальної діяльності молодших школярів на індивідуальний прояв пам’яті на уроках читання.

Відповідно до мети дослідження було визначено такі **завдання**:

1. Здійснити теоретичний аналіз психологічної літератури з проблеми стилів пізнавальної діяльності та особливості їх зв’язку з пам’яттю.

2. Уточнити зміст поняття стилі пізнавальної діяльності та відмінності у їх прояві.

3. Розробити систему завдань для дослідження стилів пізнавальної (когнітивної) діяльності та особливостей прояву пам’яті молодшими школярами на уроках читання.

4. Проаналізувати результати дослідження стилів когнітивної діяльності молодших школярів на уроках читання та їх вплив на індивідуальні відмінності прояву пам’яті.

5. Розробити рекомендації для дітей щодо розвитку пам’яті з урахуванням індивідуального стилю когнітивної (пізнавальної) діяльності.

Методи дослідження: спостереження, бесіда, тест на ідентифікацію когнітивного стилю, методики для вивчення особливостей пам’яті.

Зразок оформлення результатів дослідження

Провівши дослідження у 5 класі однієї із шкіл, ви отримали показники швидкості читання кожного учня. Нас цікавить, чи існує зв'язок між швидкістю читання і успішністю учнів. Для цього, слід обчислити коефіцієнт кореляції.

Таблиця 1

№	Учні	Показники швидкості читання	Показники успішності	Ранг X	Ранг y	Різниця рангів d	d ²
		x	y	R _x	R _y	d=R _x -R _y	
1	Андрій Б.	90	3.5	4	7.5	-3.5	12.25
2	Борис В.	70	3.8	8	6	2	4
3	Ганна Г.	50	3.5	11	7.5	3.5	12.25
4	Діана Д.	85	4.0	5	4.	1	1
5	Євган Е.	80	4.5	6	2.5	3.5	12.25
6	Жанна Є.	75	3.3	7	9	-2	4
7	Іван З.	60	3.2	10	10	0	0
8	Олена К.	62	3.0	9	11	-2	4
9	Тарас Л.	100	4.5	2	2.5	-0.5	0.25
10	Ольга М.	98	3.9	3	5	-2	4
11	Ірина С.	110	5.0	1	1	0	0

У даному випадку найдоцільніше використати коефіцієнт рангової кореляції Спірмена (для випадків коли вибірка невелика).

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n(n^2 - 1)}$$

Отримані нами експериментальні дані заносяться до таблиці №1

У даному випадку $\rho = 0.75$. Це означає що існує тісний зв'язок між швидкістю читання та успішністю. Це дає нам підстави для висновку, що, можливо, коли ми підвищимо швидкість читання за допомогою спеціально розроблених вправ це сприятиме підвищенню успішності в цілому.

Як для курсової роботи такий висновок є достатнім, але для справжньої наукової роботи (стаття, дипломна робота) цей висновок – лише проміжне положення яке потребує доведення, наприклад з допомогою формуючого експерименту.

Для визначення статистичної достовірності виявленого кореляційного зв'язку слід скористатися таблицею №2 визначення критичних значень ρ .

Таблиця 2

№	0.05	0.01	№	0.05	0.01
5	0.900	1.000	16	0.425	0.601
6	0.829	0.943	18	0.399	0.564
7	0.714	0.893	20	0.377	0.534
8	0.643	0.833	22	0.359	0.508
9	0.600	0.783	24	0.343	0.485
10	0.564	0.746	26	0.329	0.465
12	0.506	0.718	28	0.317	0.448
14	0.456	0.645	30	0.306	0.432

ПРИКЛАД 2

Завдання дослідження пов'язане з визначенням зв'язку між ранговими оцінками якостей особистості, що входять в уявлення людини про «Я реальне» і «Я ідеальне». Для вирішення цієї задачі ми взяли тільки 7 якостей, тоді як в класичній методиці пропонується рангувати 20 якостей. Вирішення подібних задач краще всього оформляти зразу у вигляді таблиці. в першому стовпчику таблиці №3 проранговано 7 якостей особистості по відношенню до «Я реального» а в третьому по відношенню до «Я ідеального».

Таблиця №3

Я реальне	Якості особистості	Я ідеальне	D	d ²
7	Відповідальність	1	6	36
1	Комунікабельність	5	-4	16
3	Цілеспрямованість	7	-4	16
2	Енергійність	6	-4	16
5	Життєрадісність	4	1	1
4	Терплячість	3	1	1
6	Рішучість	2	4	16
Сума			0	102

Сума d повинна дорівнювати 0 це показник правильності підрахунку коефіцієнта кореляції за формулою:

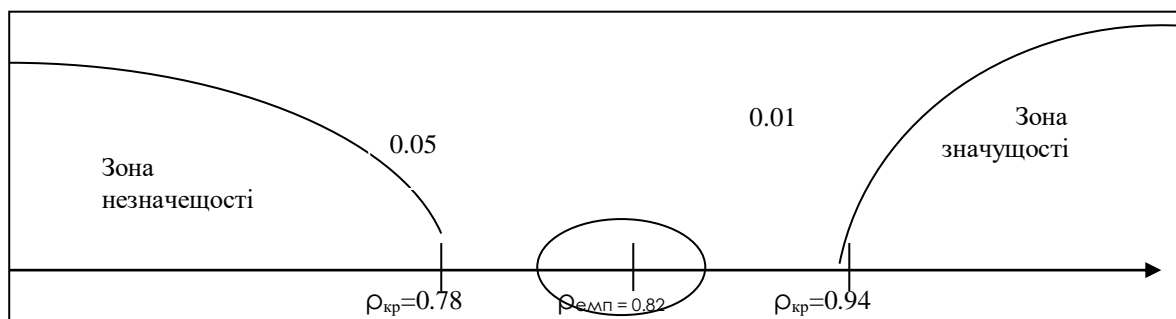
$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot (\sum d^2)}{n \cdot (n^2 - 1)} = 1 - \frac{6 \cdot 102}{7 \cdot (7 \cdot 7 - 1)} = -0.82$$

В четвертому стовпчику таблиці представлені величини різниці рангів між «Я реальним» та «Я ідеальним» зі знаками. В останньому стовпчику таблиці ці величини піднесені до квадрату.

Звернувшись до таблиці №2 знаходимо критичне значення коефіцієнта рангової кореляції для $n=7$. У нашому випадку $\rho_{кр}=0.78$ для $P \leq 0.05$ та 0.94 для $P \leq 0.01$. Представимо це в стандартній формі запису:

$$\rho_{кр} = \begin{cases} 0.78 \text{ для } P \leq 0.05 \\ 0.94 \text{ для } P \leq 0.01 \end{cases}$$

Будуємо відповідно вісь значущості

Отримана величина рангового коефіцієнта кореляції Спірмена потрапила в зону незначущості в даному випадку, при малій кількості досліджуваних якостей, на 5 % -ому рівні значущості слід прийняти гіпотезу про наявність відмінностей, тобто, що зв'язок між «Я реальним» та «Я ідеальним», враховуючи негативний знак коефіцієнта кореляції, незначний. Отже, у досліджуваного діагностується низький рівень самооцінки. На основі цього висновку ми можемо розробити стратегію формуючого експерименти спрямованого на підвищення рівня адекватності самооцінки досліджуваного, що в свою чергу дозволить йому більш повно реалізувати свій інтелектуальний та особистісний потенціал.

Зразок титульної сторінки та змісту

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПАВЛА ТИЧИНИ**

Факультет соціальної та психологічної освіти

Кафедра психології

КУРСОВА РОБОТА З ПСИХОЛОГІЇ

на тему:

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВІВ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ У
ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ**

Студентки п/23 групи
спеціальності 053 Психологія
(під студента) _____

Керівник – кандидат психологічних
наук, доцент кафедри психології
(під керівника) _____

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка:
ECTS _____

Члени
комісії

(підпис) (прізвище та ініціали)

(прізвище та ініціали)

(підпис) прізвище та ініціали) I.

Умань - 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. Стан вивчення проблеми розвитку вольових якостей у підлітковому віці в психологічній науці	7
1.1. Теоретичні основи проблеми розвитку вольових якостей в період дитинства	7
1.2. Особливості вольової сфери у підлітковому віці	12
1.3. Вплив сім'ї на розвиток вольових якостей у підлітків	14
РОЗДІЛ II. Шляхи дослідження проблеми розвитку вольових якостей	16
2.1. Методи та методика дослідження вольової сфери у підлітковому віці	16
2.2. Дослідження вольової сфери підлітків. Методика формування вольових якостей підлітків	18
2.3. Рекомендації вчителям, батькам для розвитку вольової сфери у підлітковому віці	28
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	32
ДОДАТКИ	35

Оформлення бібліографії
відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.
Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила
складання»

Характеристика Джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 2. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 3. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 4. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Головаха Е.И. Психология человеческого взаимопонимания / Е.И.Головаха, Н.В.Панина. К.: Наук. думка, 1992. 236 с. 2. Ромовська, З.В. Сімейне законодавство України /В.Ромовська, Ю.В.Черняк. К.: Прецедент, 2006. 93 с. (Юридична бібліотека).
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ,

	<p>2016. 206 с.</p> <p>3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
<i>Чотири і більше авторів</i>	<p>1. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>2. Возрастная психология : Полный жизненный цикл развития человека / И.Ю.Кулагина, В.Н. Колюцкий, В.М.Басов, М.М.Зеленская. М.: ТЦ «Сфера», 2004. 404 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
<i>Автор(и) та редактор(и)/упорядники</i>	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право</p>

	<p>інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p> <p>4. Морально-етичні імперативи та розважально-рекреаційна сфера в сучасному українському суспільстві / А.В.Алексєєва та ін. К.: Держ. ін-т пробл. сім'ї та молоді, 2005. 115 с.</p>
<p>Без автора</p>	<p>1. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>3. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>4. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>5. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>6. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p> <p>7. Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної</p>

	конференції, 9–10 квітня 2018 р. / редкол. : В. Л. Погребна, Н. В. Островська, І. Ю. Тонкіх та ін. Дніпро : ЛІРА, 2018. 582 с.
Багатотомні вилання	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2015. Т. 1. 306 с.</p> <p>3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>4. Выготский Л.С. Педология подростка : Собр. соч.: в 4 т. / Л.С.Выготский. М.: Академия, 1998. Т. 2: Подростковый возраст. 1999. 234 с.</p> <p>5. Сохань Л.В. Психологічні аспекти життєтворчості : в 2 ч. Ч.1 / Л.В.Сохань, О. Г. Злобіна. К.: Ін-т психології, 2006. 321 с.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24</p>

	<p>квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
<p><i>Автореферати дисертацій</i></p>	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Новосад І.Я. Психологічні засади</p>

	<p>життєтворчого потенціалу особистості : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01. Одеса, 2007. 20 с.</p> <p>4. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
<i>Дисертації</i>	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Петров А.Б. Шляхи подолання стресових розладів у постраждалих від техногенних катастроф : дис. ... канд. психол. наук : 01.03.08. Київ, 2008. 189 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>5. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань</p>

	<p>євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>6. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>7. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p>
<p><i>Каталоги</i></p>	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
<p><i>Частина видання: Книги</i></p>	<p>1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009.</p>

	<p>С. 477–493.</p> <p>2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцать лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>1. Ткачева Р.В. Коррекция и развитие межличностных взаимоотношений в системе «ребенок»-«сверстники»-«взрослые». <i>Практична психологія та соціальна робота</i>. 2003. № 6. С. 52 - 60.</p> <p>2. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>3. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p>
<p>Частина видання:</p>	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України:</p>

<p>продовжуваного видання</p>	<p>реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки.</i> Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки.</i> Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій.</i> Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p>
<p>Частина видання: довідкового видання</p>	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України : словник термінів</i> / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія.</i> Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p>

	<p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>
<p>Закордонні видання</p>	<p>Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p> <p>Hayes M. L., Sloat R. S. Gifted students at risk for suicide // <i>Roeper Review</i>. – 1989. Vol. 12, № 2. P. 102-107.</p>

Зразки оформлення посилань на літературу**Після текстуальне оформлення посилання на літературу:**

Страх і тривога містять загальний емоційний компонент у вигляді почуття хвилювання і неспокою, оскільки в обох поняттях відображено сприйняття загрози або почуття небезпеки. У Великому тлумачному психологічному словнику пояснюється: «Страх – емоційно забарвлене відображення у свідомості людини конкретної загрози для її життя і благополуччя» [1, 329].

Вчений Г.М.Бреслав вважає, що тривога – це емоційне передбачення можливої загрози у майбутньому [3].

Важливим напрямком

Список використаної літератури

1. Большой толковый психологический словарь. Артур Ребер. Том 2 (п - я). Москва, 2000. 560 с.
2. Бреслав Г.М. Проблемы эмоциональной регуляции общения у дошкольников. *Вопросы психологии*. 1984, № 3. С. 53 – 59.
3. Бреслав Г.М. Эмоциональные особенности формирования личности в детстве. М., 1990.
4. ..

Критерії оцінювання видів наукової діяльності при виконанні курсової роботи з психології за кредитно-модульною системою

№ п/п	Критерії оцінювання курсової роботи	Максимальна кількість балів
1	Теоретична обґрунтованість теми, чітко розроблений науковий апарат	10
2	Аналіз провідних концепцій при висвітленні проблеми першого розділу роботи	5
3	Опис методики експериментальної частини	20
4	Статистична обробка та якісний аналіз даних експериментальної частини роботи	10
5	Достовірність використання та правильність оформлення цитування, посилань на використанні джерела	5
6	Планомірний і систематичний характер роботи над темою	5
7	Загальне оформлення курсової роботи, лаконічні висновки наприкінці кожного параграфу	10
8	Оформлення бібліографії	5
9	Змістовні додатки	5
10	Своєчасність здачі курсової роботи	5
11	Захист курсової роботи	10
12	Впровадження результатів експериментальної роботи у навчально-виховний процес (для дипломних робіт,	10

	при наявності відповідної довідки)	
	Всього	100

Список рекомендованої літератури

1. Атаманчук П.С., Гнатюк Ю.В., Криськов У.А., Щирба В.С. Виконання курсових, дипломних та магістерських робіт. – Кам'нець-Подільський державний педагогічний університет, 2001. 24 с.
2. Безлюдний О.І., Краснобокий Ю.М. Магістерська робота у педагогічному вузі : посібник для студентів-магістрантів. К.: Науковий світ, 2000. 117 с.
3. Общая психодиагностика / под ред. А.А.Бодальова, В.В.Столина. М.: Изд-во МГУ, 1987. 304 с.
4. Основы научных исследований: Учеб. пособие /Под ред. А.А. Дудченко. К.: О-во "Знання", КОО, 2000. 114 с.
5. Іванов В. Контент-аналіз як формалізований метод дослідження документів. *Філософська і соціологічна думка*. 1994. № 3-4. С 211-224.
6. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання. – Чинний від 2016–07– 01. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 16 с.
7. Краснобокий Ю.М. Словник-довідник науковця-початківця. К.: Науковий світ, 2000. – 83 с.
8. Методология и методика педагогического исследования. Постановка цели и задачи исследования /под ред. Калита А.А., Бережной Э.П. Киев, 1988.
9. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. К., 1997. 56 с.
10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : [Веб-сайт]. – Електронні дані. Київ : НБУВ, 2013-2015. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
11. Осадченко І.І. Методичні рекомендації щодо написання курсових робіт (по кафедрі виховних технологій та педагогічної творчості). РВЦ «Софія» Умань, 2007. 35 с.
12. Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015 [Електронний ресурс] / Наук. б-ка

Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого; уклад. О. І. Самофал. – Харків, 2017. – Режим доступу : <http://library.nlu.edu.ua/biblioteka/sait/nauka/gost/spisok-DSTU.pdf> (дата звернення: 9.11.2020). – Назва з екрана

13. Словарь-справочник по психологической диагностике / Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М.; Отв. Ред.. Крымский С.Б. Киев: Наук. Думка, 1989. 200 с.

14. Стоунс Э. Психопедагогика. М.: «Педагогика», 1984.

15. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : навч. посіб. К.:Академвидав, 2005. 208 с. (Альма-матер)

16. Шейко В.М., Кушнарєнко НМ. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. для вищ. навч. закладів. Х.: ХДАК, 1998. 288 с.

17. Шульдик Г.О., Якимчук Б.А. Методичні вказівки до написання дипломних та курсових робіт. К.: Знання, 1999. 18 с.

18. Шульга З.П. О методике научно-исследовательской работы. К., 1973.